

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δεκάτος

Συνδρομή ἰτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς παραχρῆμα φρ. 12, ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ φρ. 20. - Ἀποδρομὴ ἑρ-
γασίας ἀπὸ Ἰανουαρίου καὶ τοῦτους καὶ τὴν ἰτήσιαν - Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

16 Νοεμβρίου 1880

Σφραγὶς τοῦ Ἀντεπαρχοῦ
ΣΥΜΗΣ, ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΚΑΙ ΝΙΣΥΡΟΥ

Ἡ ἀνωτέρω σφραγὶς ἐκνομοποιήθη ἡμῖν παρὰ τοῦ ἐν
Σύμῃ συνδρομητοῦ τῆς Ἑστίαις κ. Δημοσθένους Χρῆ-
στοῦ. Σ. τ. Δ.

Ἐπειδὴ εἶν' ἐνδεχόμενον νὰ διακοπῇ κατὰ
τὰ τέλη τοῦ ἔτους ἢ ἐκδόσις τῆς Ἑστί-
αις, γνωστοποιεῖται πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἐ-
παρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ συνδρομητάς
αὐτῆς, ὅτι συνδρομαὶ διὰ τὸ ἔτος 1881 δὲν
εἶνε δεκταὶ πρὸ τῆς 1 προσεχοῦς Ἰανουα-
ρίου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμάνδου δὲ Ἀμίκας Μετάφρασις
ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ***]

Συντάξις: Ἰδὲ σελ. 714.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ.

Ἄλλ' ἂς ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν Κωνσταντινου-
πολιν, καὶ ἂς περιπλανηθῶμεν ἐκεῖ, καθὼς τὰ
πτηνὰ εἰς τὸν ἀέρα. Ἐδῶ ἐμπορεῖ νὰ κάμῃ τις
ὅ,τι φαντασθῇ. Ἐμπορεῖ ν' ἀνάψῃ τὸ σιγάρον του
εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ νὰ ρίψῃ τὴν στάκτην του
εἰς τὴν Ἀσίαν. Τὸ πρῶτ' ἐξεγερόμενοι τῆς κλίτης,
δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν: — Ποῖον μέρος τοῦ κόσμου
θὰ ἴδω σήμερον; — καὶ δυνάμεθα νὰ ἐκλέξωμεν
μεταξὺ δύο ἡπείρων καὶ δύο θαλασσῶν. Ὑπάρ-
χουσιν εἰς τὴν διάθεσίν μας ἵπποι ἐπισσεαχμένοι
εἰς πᾶσαν μικρὰν πλατείαν, λέμβοι ἰστιοφόροι εἰς
πάντα ὄρμον, ἀτμόπλοια εἰς πᾶσαν ἀποβάθραν τὸ
καθῆκον, ὅπερ τρέχει, ἢ ταλίκα ἥτις πετᾷ, καὶ στρα-
τὴς ὀδηγῶν λαλοῦντων ὅλας τὰς γλώσσας τῆς
Εὐρώπης. Θέλετε νὰ ἴδετε τὴν ἰταλικὴν κωμο-
δίαν; τὴν χορὴν τῶν δερβισιδῶν; τὰς βωμολο-
χίας τοῦ Καραγκιόζ, τοῦ τούρκου γελοιοποιοῦ, νὰ
ἀκούσετε τὰ ἀλόλαστα ἀσμάτια τῶν μικρῶν θεά-
τρων τῶν Παρισίων; νὰ παρασταθῆτε εἰς τὰς γυ-

μναστικὰς παραστάσεις τῶν ἀτσιγγάνων; ν' ἀ-
κούσετε βραβυδὸν διηγούμενον μῦθον ἀραβικόν;
νὰ υπάγετε εἰς τὸ ἑλληνικὸν θέατρον; ν' ἀκού-
σετε ἱμάμην κηρύττοντα τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ;
Ἀποφασίσατε καὶ ζητήσατε. Ὅλα τὰ ἔθνη εἶνε
εἰς τὴν ὑπηρεσίαν σας· ὁ ἀρμένιος διὰ νὰ σᾶς ζυ-
ρίσῃ, ὁ ἔβραϊος διὰ νὰ σᾶς στιλιώσῃ τὰ ὑποδή-
ματα, ὁ τούρκος διὰ νὰ σᾶς μεταφέρῃ διὰ τῆς
λέμβου, ὁ μαυρος διὰ νὰ σᾶς τρίψῃ εἰς τὸ λου-
τρὸν, ὁ Ἕλλην διὰ νὰ σᾶς προσφέρῃ καφὲν, καὶ ἄ-
παξ ἅπαντες διὰ νὰ σᾶς φανακίσωσι. Διὰ νὰ σθέ-
σητε, ὀδοῦ πάρεργον, τὴν δίψαν σας, εὐρίσκετε
πυγῶτὰ ἀπὸ χιόνα τοῦ Ὀλύμπου· ἐὰν εἴσθε λαί-
μαργος, δύνασθε νὰ πῖετε νερὸν τοῦ Νείλου, κα-
θὼς ὁ Σουλτάνος· ἐὰν ἔχητε ἀσθενῆ τὸν στόμα-
χον, νερὸν τοῦ Εὐφράτου· καὶ, ἐὰν εἴσθε νευρικὸς,
νερὸν τοῦ Δανουβίου. Δύνασθε ν' ἀριστήσατε ὡς
ὁ ἀραβὶς εἰς τὴν ἔρημον, ἢ ὡς ὁ κοιλιόδουλος εἰς
τὴν Maison Dorée (εἰς τὴν Χρυσὴν Οἰκίαν). Διὰ
ν' ἀνακλυθῆτε μετὰ τὸ γεῦμα ἔχετε τὰ νεκροτα-
φεῖα· διὰ νὰ χωθῆτε μέγρι ζάλης εἰς τὴν τύρβην,
τὴν γέφυραν τῆς Βαλιδὲ Σουλτάνας· διὰ νὰ ὀνει-
ροπολήσατε τὸν Βόσπορον· διὰ νὰ περάσατε τὴν
Κυριακὴν, τὰς νήτους τῶν Πριγκιπῶν· διὰ νὰ ἴδητε
τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τὸ ὄρος Βουλγουρλοῦ· διὰ νὰ
ἴδητε τὸ Χρυσῶν Κέρα, τὴν Πύργον τοῦ Γαλα-
τᾶ· καὶ διὰ νὰ ἴδητε τὰ πάντα, τὸν Πύργον τοῦ
Σερρακεράτου. Τὰ παράδοξα τῆς πύλειος ταύτης
εἶνε ἀκόμη πλείωτερα καὶ μεγαλότερα ἀπὸ τὰ
κάλπη της. Τὰ πράγματα, ὅσα οὐδέποτε θέλουσι
παρουσιασθῆ ὄμοῦ, ἐδῶ παρουσιάζονται ὄμοῦ εἰς
τὸ βλέμμα μας. Ἀπὸ τὸ Σκούταρι ἀναγορεῖ τὸ
καρβάνιον διὰ τὴν Μέσσαν, καὶ τὸ κατ' εὐθεῖαν
ταχυδρομεῖον διὰ τὴν Προῦσαν, τὴν ἀρχαίαν πρω-
τεύουσαν. Διὰ τῶν μυστηριωδῶν τοίχων τοῦ ἀρ-
χαίου σεραγίου διέρχεται ὁ σιδηρόδρομος, ὁ ἄγων
εἰς Σόφιαν· οἱ τούρκοι στρατιῶται συνοδεύουσι
τὸν καθολικὸν ἱερέα, φέροντα τὴν ἀγίαν κοινω-
νίαν· ὁ λαὸς ἐορτάζει ἐν τοῖς κοιμητηρίοις· ἢ ζῶν,
ὁ θάνατος, ἢ ἀπόλαυσις, καὶ πάντα συνδέονται
καὶ συγχέονται. Ἐχεις ὄμοῦ τὴν κίνησιν τοῦ
Λονδίνου καὶ τὸν λήθηρον τῆς ἀνατολικῆς ἀρ-
γίας, ἀπέραντος δημόσιος βίος, καὶ μυστηριώδης
βίος ἰδιωτικῶς· κυβερνήσις ἀπόλυτος, καὶ ἐλευθε-
ρία ἀπεριόριστος. Τὰς πρώτας ἡμέρας δὲν ἐννοεῖ
τις τίποτε· νομίζει, ὅτι ἀπὸ ὄρας εἰς ὄραν μέλλει
ἢ νὰ παύσῃ ἢ ἀταξίᾳ αὐτῇ, ἢ νὰ ἐπέλθῃ ἐπανά-

στασις καθ' ἑκάστην ἐπιστρέφων οὐκ αὖτε, νομίζεις ὅτι ἐπιστρέφεις ἀπὸ ταξιδίου; κατὰ πᾶσαν δὲ πρῶταν ἐρωτᾷς:— Ἀλλὰ τῶντι ἐδῶ πλησίον εἶνε ἡ Σταμπούλ;— Δὲν γνωρίζεις τίς τίς νᾶ εἶπη; ἡ μία ἐντύπωσις ἐξαλείφει τὴν ἄλλην, αἱ ἐπιθυμίαι συσσωρεύονται, ὁ καιρὸς φεύγει· θέλεις νὰ μείνης ἐκεῖ διὰ βίου, καὶ πάλιν θέλεις ν' ἀναχωρήσῃς τὴν ἐπιούσαν. Καὶ ἔπειτα νὰ θέλῃς νὰ περιγράψῃς ὅλον τοῦτο τὸ χάος! Ἐνίοτε μοῦ ἐρχεται ὁ πειρασμὸς νὰ κάμω ἕνα σωρὸν ὄλα τὰ βιβλία καὶ ὄλα τὰ χαρτιά, ὅσα ἔχω ἐπὶ τῆς τραπέζης μου, καὶ νὰ τὰ βίψω ὄλα ἐξῶ ἀπὸ τὸ παράθυρον.

Ὁ φίλος μου καὶ ἐγὼ δὲν ἐσκέφθημεν περὶ τοῦ πρακτέου εἰμὴ τὴν τετάρτην ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς μας. Ἀπὸ πρῶτας ἤμεθα ἐπὶ τῆς γερύρας, μὴ γνωρίζοντες ἀκόμη τί ἐμέλλομεν νὰ πράξωμεν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὅτε ὁ Γούγκ μοι ἐπρότεινε νὰ ἐπιχειρήσωμεν μίαν μεγάλην ἐκδρομὴν, μὲ σκοπὸν ὠρισμένον, καὶ μὲ πνεῦμα γαλιναίων, διὰ νὰ παρατηρήσωμεν καὶ σπουδάσωμεν.— Ἄς διατρέξωμεν, — μοι εἶπεν, — ὄλην τὴν βορείαν ὄχλην τοῦ Κερατίου κόλπου, ἀκόμη καὶ ἂν πρόκειται νὰ περιπατῶμεν μέχρι τῆς νυκτός. Θὰ γευματίσωμεν εἰς τὴν τουρκικὴν καπηλείον, ὅ ἀναπαυθῶμεν μετὰ τὸ γεῦμα εἰς τὴν σιανὴν πλατάνου, καὶ θὰ ἐπιστρέψωμεν μὲ ἕν καίρι. — Ἐδέχθη τὴν πρότασιν· ἐπρομηθεύθημεν σιγάρα καὶ κεράτια, καὶ, ἀφοῦ ἐβίψαμεν ἕν βλέμμα εἰς τὸν χάρτην τῆς πόλεως, ὠδύσαμεν πρὸς τὸν Γαλατᾶν.

Ὁ ἀναγνώστης, ὅστις θέλει νὰ γνωρίσῃ καλῶς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἄς λάβῃ τὸν κόπον νὰ μᾶς συνοδεύσῃ.

Φθάνομεν εἰς τὴν Γαλατᾶν. Ἀπὸ ἐδῶ ἀρχίζει ἡ ἐκδρομὴ μας. Ὁ Γαλατᾶς κεῖται ἐπὶ λόφου, ὅστις σχηματίζει ἀκρωτήριον μετὰ τὸν Κερατίου κόλπου καὶ τοῦ Βοσπόρου, ὅπου ἦτο τὸ μέγα νεκροταφεῖον τῶν ἀρχαίων Βυζαντινῶν. Ὁ Γαλατᾶς εἶνε τὸ ἄστυ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ ὅλος σχεδὸν οἱ δρόμοι εἶνε στενοὶ καὶ σκολιοὶ, ἔχοντες ἐκατέρωθεν οἰνοπωλεῖα, ζαχαροπωλεῖα, κουρέια καὶ κρεοπωλεῖα, ἐλληνικὰ καὶ ἀρμενικὰ κερφεῖα, καταστήματα ἐμπορικὰ, ἐργαστήρια καὶ παραπήγματα. Τὰ πάντα ζορώδη, ὑγρά, βορβορώδη, γλοιώδη, ὅπως αἱ συνοικίαι τῆς κατωτέρως τᾶξως τοῦ Λονδίνου. Πληθὺς πυκνὸν καὶ ἀπηχολημένον ὑπάει καὶ ἄρχει διὰ τῶν δρόμων τούτων, ἀδιαλείπτως διασχίζόμενον ὅπως ἀφήσῃ τόπον εἰς τοὺς ἀχθοφόρους, τὰ δαίματα, τοὺς ὄνους, τὰ λεωφορεῖα. Ὅλον σχεδὸν τὸ ἐμπόριον τῆς Κωνσταντινουπόλεως διέρχεται διὰ τοῦ πρακτείου τούτου. Ἐδῶ εἶνε τὸ Κρηματιστήριον, τὸ τελωνεῖον, τὰ καταστήματα τοῦ αὐστριακοῦ Λόυδ, τὰ τῶν γαλλικῶν διαπορήμευσων· ἐκκλησίαι, νοσοκομεῖα, μοναστήρια, ἀποθήκαι. Ὑπόγειος σιδηροδρόμος συνανῶναι τὸν Γαλατᾶν μετὰ τὸν Πέραν ἢ Σταυροδρόμιον. Ἐὰν εἰς τοὺς

δρόμους δὲν ἐφαίνοντο σαρκίαι καὶ φέσια, δὲν θὰ ἐνόμιζε τις ὅτι εὐρίσκειται εἰς τὴν Ἀνατολήν. Ἀπανταχόθεν ἀκούει τις καλουμένην τὴν γαλλικὴν, τὴν ἰταλικὴν, τὴν γερμανικὴν. Οἱ Γερμανοὶ ἐδῶ εὐρίσκονται τρόπον τινὰ οἴκισι, καὶ λαμβάνουσιν ἀκόμη τὸ ἦθος κυριάρχων, καθὼς ὁπότε ἔκλειον κατ' ἀρέσκειαν τὴν λιμένα, καὶ ἀπεκρίνοντο μὲ κανόνια πρὸς τοὺς αὐτοκράτορας. Ἀλλὰ τῆς ἀρχαίας αὐτῶν δυνάμεως δὲν διασώζονται πλέον ἄλλα μνημεῖα, παρὰ οἰκίαι τινὲς πεπαλαιωμέναι ὑποβυσταζόμεναι ὑπὸ μεγάλων παραστάδων καὶ ἀψίδων βαρειῶν, καὶ τὸ ἀρχαῖον οἰκοδόμημα, ἐν ᾧ ἤδρευεν ὁ Ἀρχων αὐτῶν. Ὁ ἀρχαῖος Γαλατᾶς ἐξηρανίσθη σχεδόν. Χιλιάδες οἰκίσκων κατηράσθησαν διὰ νὰ ῥυμοτομηθῶσι δύο μεγάλα ὁδοὶ, ὧν ἡ μὲν ἀνέρχεται τὸν λόφον πρὸς τὸ Σταυροδρόμιον, ἡ δὲ χωρεῖ παραλλήλως πρὸς τὸ παράλιον ἀπὸ ἄκρου ἕως ἄκρου τοῦ Γαλατᾶ. Εἰς ταύτην τὴν ὁδὸν προσχωρήσαμεν ἐγὼ καὶ ὁ φίλος μου, καταφεύγοντες ἀνά πᾶσαν στιγμήν εἰς τὰ ἐργαστήρια, διὰ νὰ παραμερίσωμεν, ὅπως διέλθωσι μεγάλα λεωφορεῖα, ὧν προηγούντο τουρκοὶ μὲ τὸ ὑποκάμισον μόνον, ἀνοίγοντες τὸν δρόμον μὲ βραδισμοῦς. Κατὰ πᾶσαν δὲ στιγμήν ἀντήχει εἰς τὰ ὄτα μας καὶ μία κραυγὴ. Ὁ τουρκοὺς ἀχθοφόρος ὠρύετο: *Σακὴν ἄ!* (Φυλαχθήτε!), ὁ ἀρμενιὸς ὑδροφόρος — *Βάρμη σου!* — ὁ ἕλλην ὑδροφόρος: *Κρύο νερό!* — ὁ τουρκοὺς ἐνηλάτης: — *Μποραδά!* (ἐδῶ!) — ὁ ζαχαροπώλης: — *Σερμπέ!* — ὁ ἐφημεριδοπώλης: — *Νεολόγο!* — ὁ γάλλος ἀμαξηλάτης: *Guarda! Guarda!* Ὁδύσαμεν πρὸ δέκα λεπτῶν, καὶ ἤμεθα ἤδη ξεκωφωμένοι. Φθάσκοντες εἰς τι μέρος, παρατηρήσαμεν, ὅτι ἡ ὁδὸς δὲν ἦτο πλέον ἐστρωμένη. Ἐστάθημεν παρατηροῦντες καὶ ζητοῦντες νὰ μαντεύσωμεν τὸ αἴτιον. Ἰταλὸς δὲ τις ἐργαστηριακὸς μᾶς ἐξήγησε τὸ πρᾶγμα. Ἡ ὁδὸς αὕτη φέρει εἰς τὰ ἀνάκτορα, πρὸ τινῶν δὲ μνηῶν διερχομένης ἐκείθεν τῆς αὐτοκρατορικῆς συνοδείας, ὁ ἵππος τῆς Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου Ἀβδουλ Ἀζίζ προσέκοψε καὶ κατέπεσεν. ὁ δ' ἀγαθὸς Σουλτάνος, ὀργισθεὶς, διέταξε ν' ἀρθῇ τὸ λιθόστρωτον ἀμέσως ἀπὸ τοῦ μέρους ἐκεῖνου μέχρι τῶν ἀνακτόρων. Εἰς τὸ ἀξιομνημόνευτον τοῦτο μέρος ἐθέταμεν καὶ ἡμεῖς τὸ πρὸς ἀνατολὰς τέρμα τῆς ὁδοποιίας μας, καὶ στρέψαντες τὰ νῦτα πρὸς τὸν Βόσπορον, διηυθύνθημεν διὰ σειρᾶς στενωπῶν ζοφερῶν καὶ ῥυπαρῶν πρὸς τὸν Πύργον τοῦ Γαλατᾶ. Ἡ πόλις τοῦ Γαλατᾶ ἔχει σχῆμα ῥιπιδίου ἀνοικτοῦ, ὁ δὲ πύργος, κείμενος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου, περικεῖται τὸ στήριγμα τοῦ ῥιπιδίου. Ὁ πύργος οὗτος εἶνε στρογγύλος, ὑψηλότατος, ἀμαρῆς δὲ τὴν ὄψιν ἀπολήγων εἰς αἰχμὴν κωνικὴν, ἣν σχηματίζει σέγη χαλικῆ, ἣς ἀπὸθεν περιβέει γύρος μεγάλων παραθύρων ὑλοποράκτων, εἰδὸς τι ἐξώστου ἐστεγασμένου καὶ διαφανοῦς, ὅπου διατρέχει νυχθημερὸν φρουρὰ, ἐντολὴν ἔχουσα νὰ σημάη τὸ πρῶτον

σημεῖον πυρκαϊᾶς, ὅπου ἤθελε φανῆ εἰς τὴν ἀπέραντον πόλιν. Μέχρι τοῦ πύργου τούτου ἐφθάνεν ὁ Γαλατᾶς τῶν Γερμανῶν, κεῖται δ' οὗτος ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς γραμμῆς τῶν τειχῶν, δι' ὧν ὁ Γαλατᾶς ἔχωρίζετο ἀπὸ τοῦ Πέραν ἤτοι τοῦ Σταυροδρομίου, ἀλλὰ τῶν τειχῶν τούτων οὐδ' ἔχνας σώζεται πλέον. Καὶ ὅμως ὁ πύργος δὲν εἶνε πλέον ὁ ἀρχαῖος πύργος τοῦ Χριστοῦ, ἐγερθεὶς εἰς τιμὴν τῶν ἐν τῇ μάχῃ πεσόντων Γερμανῶν, ἀρ' οὐ ἀνοικοδόμησεν αὐτὸν ὁ σουλτάνος Μαχμούδ ὁ Β', καὶ εἶχεν ἤδη ἀνακαινίσῃ Σελῆμ ὁ Γ' πάντοτε ὅμως τὸ μνημεῖον τοῦτο περιστέφεται ὑπὸ τῆς δόξης τῆς Γενούας, καὶ ὁ Ἰταλὸς δὲν δύναται νὰ ἴδῃ αὐτὸ, χωρὶς νὰ ἐνυμνήσῃ μετ' ὑπερηφανείας τὴν δρᾶκα ἐκείνην τῶν ἐμπορῶν, τῶν ναυτῶν καὶ στρατιωτῶν, τῶν ἀερώχως πολυτέρων καὶ ἡρωϊκῶς ἐπιμόνων, οἵτινες δι' αἰῶνων ὄλων διετήρουν ἀνεστυλωμένην ἐκεῖ τὴν σημαίαν τῆς δημοκρατικῆς μητροπόλεως, φερόμενοι ὡς ἴσοι πρὸς ἴσους τοὺς αὐτοκράτορας τῆς Ἀνατολῆς. Μόλις δ' ὑπερβάντες τὸν πύργον εὐρέθημεν εἰς νεκροταφεῖον μουσουλμανικόν.

Ἦτο τὸ λεγόμενον νεκροταφεῖον τοῦ Γαλατᾶ, ἄλλος μέγα κυκαρίσσιον, καταρχόμενον ἀποτόμως ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου τοῦ Σταυροδρομίου ἕως εἰς τὸν Κερατίου κόλπον, ἐπισκιάζον μυριάδα ὄλην λιθίνων καὶ μαρμαρίνων στηλίσκων, κεκλιμένων καθ' ὄλας τὰς διευθύνσεις, καὶ διασκορπισμένων ἀτάκτως κατὰ τῆς κλιτύος. Καὶ οἱ μὲν τῶν στηλίσκων τούτων ἀπολήγουσιν εἰς σχῆμα σαρκίου στρογγύλου, καὶ σώζουσιν ἔχνη χρωμάτων καὶ ἐπιγραφῶν, ἄλλοι δ' ἀπολήγουσιν εἰς ὀξείαν ἄκρην. Πολλοὶ τινες εἶνε ἀνεσκαμμένοι· ἄλλοι ἡρωικησμένοι, ἀρμαρηνέντος τοῦ σαρκίου ὅπου ἔφερον, καὶ λέγεται ὅτι εἶνε οἱ στηλίσκοι ἐκεῖνοι τῶν γιαντισάρων, οὗς ὁ σουλτάνος Μαχμούδ ἤθελε ν' ἀτιμάσῃ καὶ νεκρούς. Οἱ περισσότεροι τάφοι γνωρίζονται ἐκ χρώματος ἀνυψομένου εἰς σχῆμα πρίσματος καὶ ἐκ δύο λίθων ἐμπεπηγμένων εἰς τὰ δύο ἄκρα, ἐφ' ὧν, κατὰ τὴν μουσουλμανικὴν δοξασίαν, θέλουσι καθίσῃ οἱ δύο ἄγγελοι Νεκρὸ καὶ Μουνκρὸ, διὰ νὰ κρίνωσι τὴν ψυχὴν τοῦ τεθνεώτος. Τῆδε κειεῖται φερόμενη μικρὰ ἀναχώματα περιορισμένα μὲ μικρὴν τοῖχον ἢ βῆμα, ὧν ἐν τῷ μέσῳ ὑψοῦται στήλη φέρουσα ἐπὶ κορυφῆς μέγα σαρκίον, καὶ περίξ αὐτῆς ἄλλαι στήλαι μικρότεραι· εἶνε μνημεῖον πασᾶ ἢ ἄλλου μεγιστᾶνος ἐνταφιασθέντος ἐν μέσῳ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων του. Ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τοῦ ἄλλου ἐξορῶσι καὶ διασκαρῶνται μυρίαι ἀτραποὶ. Τουρκοὶ τινες κεννίζουσι τὰς κεννοσύριγγας τῶν κηθήμενοι εἰς τὴν σιανὴν· παιδάρι δὲ πρᾶχουσι καὶ πηδῶσιν ἐν μέσῳ τῶν τάφων· ἀγαλάδες τινὲς βόσκουσι, καὶ ἑκατοντάδες τρυγόνων τρίζουσι μετὰ τῶν κλάδων τῶν κυκαρίσσιων· διέρχονται ὄμοιοι γυναικῶν κεκαλυμμένων· διὰ μέσου δὲ τῶν κυκαρίσσιων βλέπει δια-

λάμπον κάτω τὸ κυανοῦν χροῖμα τοῦ Κερατίου κόλπου, ἀντανακλῶντος εἰς λευκὰς γραμμὰς τοὺς μιναρῆδες τῆς Σταμπούλ.

Ἐξερχόμεθα τοῦ κοιμητηρίου, διερχόμεθα ἐκ νέου ἀπὸ τῶν Πύργων τοῦ Γαλατᾶ καὶ διαβαίνομεν τὴν κυρίαν ὁδὸν τοῦ Σταυροδρομίου. Τὸ Σταυροδρομιον κεῖται ἑκατὸν μέτρα ὑπεράνω τῆς ὀψίας, εἶνε εὐαερον καὶ φαιδρὸν, καὶ βλέπει τὸν Κερατίου κόλπον καὶ τὸν Βόσπορον. Εἶνε τὸ Οὐδέστενδ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀποικίας, ἡ πόλις τῆς κομψότητος καὶ τῶν ἡδονῶν. Ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ, ἣν διερχόμεθα, ὑπάρχουσι ξενοδοχεῖα ἀγγλικὰ καὶ γαλλικὰ, κερφεῖα μεγαλοπρεπῆ, ἐργαστήρια λάμπωντα, θέατρα, προξενεῖα, λέσχαι, καὶ πρεσβεῖαι, ἐν αἷς διακρίνεται ἡ ῥωσικὴ διὰ τὸ γιγάντειον μέγεθός της, δεσπόζουσα ὡς ἀρόπολις τοῦ Σταυροδρομίου, τοῦ Γαλατᾶ καὶ τοῦ πρακτείου Φουντουκλή, κειμένη ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου. Ἐνταῦθα κινεῖται πλῆθος τῶν ὄντι διάφορον τοῦ ἐν Γαλατᾶ. Ὁλος ὁ κόσμος σχεδὸν φέρει πῖλους ὑψηλοῦς, καὶ πιλίδια πτερωτὰ καὶ ἀνθοφόρα. Συγκροτοῦσι δὲ τὸ πλῆθος τοῦτο κομψοῦμενοι Ἕλληνας, ἰταλοὶ καὶ γάλλοι, μεγαλέμποροι, ὑπάλληλοι πρεσβεῶν, ἀξιωματικοὶ ξένων πλοίων, δαίματα πρεσβεῶν καὶ πρόσωπα ἀμφίβολα πικρῶς ἔθνους. Οἱ τουρκοὶ ἴστανται θαυμάζοντες τὰς κηροπλάστους κεφαλὰς τῶν κουρέων, αἱ δὲ τουρκισσαὶ καρπόνονται εἰς τὸ ἔδαφος μὲ ἀνοικτὸν στόμα ἐνώπιον τῶν ὑλοποράκτων δειγμάτων τῶν ῥαπτειῶν τοῦ συρμού. Ὁ εὐρωπαϊκὸς ὄμιλεῖ μεγαλοφώνως, καγχάζει καὶ ἀστεῖζεται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δρόμου· ὁ μουσουλμάνος συναισθάνεται, ὅτι εὐρίσκειται ἐν ξένη οἰκίᾳ, καὶ διαβαίνει μὲ τὴν κεφαλὴν ὄχι τόσον ὑψηλὰ, καθὼς εἰς Σταμπούλ. Αἰφνης ὁ φίλος μου μοι λέγει νὰ στραφῶ ὀπίσω νὰ ἴδω τὴν Σταμπούλ· καὶ τῶντι ἐκ τοῦ μέρους ἐκεῖνου ἐφαίνετο μακρὰν ὄπισθεν πέπλον κυανοχρόου ὁ λόφος τοῦ Σεργίου, ἡ Ἁγία Σοφία, καὶ οἱ μιναρῆδες τοῦ σουλτάνου Ἀχμέτ· ἄλλος κόσμος, διάφορος ἐκεῖνου ἐν ᾧ εὐρισκόμεθα. Μετὰ τοῦτο μοι λέγει:— Ἰδὲ ἔπειτα ἐδῶ.— Κατεβίβασα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀνεγνώστα ἐντὸς ὑλοποράκτου δείγματος:— *La dame aux camélias, Madame Bovary, Mademoiselle Giraud ma femme.* Καὶ εἰς ἐμὲ ἡ ταχεῖα αὕτη μετὰ τῆς ἐκείνου ἐντύπωσιν ζωηροτάτην, καὶ ἐστάθη ἐκεῖ μίαν στιγμήν παραδιδόμενος εἰς σκέψεις. Μίαν ἄλλην φράσιν ἐσταμάτησα ἐγὼ τὴν συνοδοιπόρον μου, διὰ νὰ τοῦ δείξω θαυμάσιόν τι κερφεῖον: μακρὸν κερφεῖον ζωηροτάτον, εἰς οὗτινος τὸν μυθὸν ἦτο παράθυρον μέγιστον καὶ ὀρθάνοικτον, ἐξ οὗ ἐφαίνετο μακρὰν, πολλὸ πλέον μακρὰν τοῦ ἀλλοῦ, ἡ Χρυσόπολις καταφώτιστος ὑπὸ τοῦ ἡλίου.

Προχωροῦμεν εἰς τὴν μεγάλην ὁδὸν τοῦ Σταυροδρομίου καὶ εἰμὲν εἰς τὸ ἄκρον σχεδὸν, ὅτε αἰφνης ἀκούομεν φωνὴν περιτρανον καὶ βροντώδη, λέγουσαν ταῦτα: *Σὲ ἀγαπῶ, Ἀδελφίε, σὲ*

ἀγαπῶ περισσότερο ἀπὸ τὴν ζωὴν μου! Σὲ ἀγαπῶ ὅσον εἶνε δυνατὸν νὰ ἀγαπήσῃ τις ἐπὶ γῆς! — Ἐστράφημεν πρὸς ἀλλήλους ἐκπληκτοί. Πόθεν προήρχετο ἡ φωνὴ αὕτη; Στραφέντες, βλέπομεν διὰ τῶν σχισμάδων ξυλίνου περιφράγματος κη-ποῦν πλήρη βάρων, ἀκρίβαντα σκηναίων, καὶ ἤθο-ποιούς οἵτινες προσεγυμνάζοντο. Ὀλίγον μακρό-τερα ἡμῶν τούρισσά τις ἐβλεπε καὶ αὐτὴ διὰ τῶν σχισμάδων καὶ ἐξεκαρδίζετο γελῶσα· γέρον δὲ τις τούρκος διαβαίνων ἐκεῖθεν, ἔσειε τὴν κε-φαλήν μετ' οἴκτου. Αἰφνης ἡ τούρισσα ἐκβάλλει κραυγὴν καὶ φεύγει· ἄλλαι γυναῖκες εἰς τὰ πέδιξ ἐκεῖ βιάλλουσι κραυγὴν καὶ αὐταὶ καὶ στρέφουσι τὰ νῶτα. Τί συνέβη; Τούρκος, παντηκοντούτης περίπου, γνωστός εἰς ὅλην τὴν Κωνσταντινούπο-λιν, διατρέχει τὰς ὁδοὺς ἐν καταστάσει, εἰς ὁ-ποῖαν ἤθελε νὰ ἐπαναφέρῃ ὅλους τοὺς μουσουλ-μάνους ὁ περίφημος μοναχὸς Τούρκ ἐπὶ τῆς βασι-λείας Μωάμεθ τοῦ Δ', γυμνός δηλ. ἀπὸ κορυφῆς μέχρι ὀνόχων. Ὁ ἄθλιος χροσπηδᾷ ἐπὶ τῶν χα-λίκων ὠρούμενος καὶ καγχάζων, ἀγέλη δὲ περι-τριμμάτων τῆς ἀγορᾶς παρακολουθεῖ αὐτὸν ποι-οῦντες θόρυθον καὶ ταραχὴν δαιμονιώδη. — Ἐλ-πίξω ὅτι θὰ τὸν συλλάβωσι—λέγω πρὸς τὸν θυ-ρωρὸν τοῦ θεάτρου. — Οὐδ' εἰς τὸ ὄνειρόν σας θὰ τὸ ἴδῃτε, — μοὶ ἀποκρίνεται ἐκεῖνος, — πρὸ μη-νῶν ἤδη περιπλανᾷται ἐλευθέρως εἰς τοὺς δρό-μους τῆς πόλεως. — Ἐν τούτοις βλέπω πέραν εἰς τὸν δρόμον ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι τρέχουν ἐκτὸς τῶν ἐργαστηρίων, κυρίας, αἱ ὁποῖαι φεύγουσι, κο-ράσια, τὰ ὁποῖα καλύπτουσι τὸ πρόσωπόν των, θύρας κλειομένας, κεραλάς ἀποσυρομένας ἐκ τῶν παραθύρων. Τοῦτο δὲ συμβαίνει καθ' ἑκάστην, ἀλλ' οὐδεὶς λαμβάνει καὶ τὴν ἐλαχίστην φροντίδα περὶ τούτου.

Ἐξελλόντες ἐκ τῆς μεγάλης ὁδοῦ τοῦ Σταυ-ροδρομίου, εὐρέθημεν ἔμπροσθεν μεγάλου μουσουλ-μανικοῦ νεκροταφείου, σκιαζομένου ἀπὸ ἄλλος κυπαρίσσω, καὶ περιορισμένου ἀπανταχόθεν ὑπὸ περιτειχίσματος ὑψηλοῦ. Ἐὰν δὲν μᾶς ἔλαβαν κα-τόπιν δικτὶ ὑπῆρχε τὸ περιτειχίσμα τούτου, ὅπερ ἐφαίνετο πρόσφατον, δὲν ἠθέλομεν τὸ μαντεύσῃ. Τὸ αἴτιον δ' εἶνε, ὅτι τὸ ἄλλος τούτου τὸ καθιε-ρωμένον εἰς τὴν ἀνάγκασιν τῶν νεκρῶν εἶχε κα-ταντήσῃ καταγώγιον στρατιωτικῶν ἐρώτων! Καὶ τῶντι προχωρήσαντες ἐπέκεινα, εἶδομεν τὸν ἀ-πέραντον στρατῶνα τοῦ πυρβολικοῦ, τὸν ἀνε-γερθέντα ὑπὸ τοῦ Σκιαλίλ πασᾶ· οἰκοδόμημα στε-ρεῖν σχήματος τετραγώνου, μαυροσπίου βυθμοῦ τῆς τουρκικῆς ἀναγεννήσεως, μετὰ πύλας φερού-σης ἐκατέρωθεν κίονας ἐλαφροῦς, ὧν ἐπὶ τῆς κο-ρυφῆς ἴσταται ἡ ἡμισέληνος, καὶ ὁ χρυσοῦς ἀστὴρ τοῦ Μαχμουδ, μετ' ἐξωστῶν προεχόντων καὶ πα-ραθύρων κεκοσμημένων με στέμματα ἀραβουργῆ. Πρὸ τοῦ στρατῶνος διέρχεται ἡ ὁδὸς τοῦ Τσεδεσ-σῆ, ἧτις εἶνε προέκτασις τῆς τοῦ Σταυροδρομίου, ἐκεῖθεν δὲ τῆς ὁδοῦ ταύτης ἐκτείνεται ὀπλοστα-

σιον, καὶ ἐκεῖθεν τοῦ ὀπλοστασίου ἄλλα πράξεις. Ἐνταῦθα, ὅπου συνήθως τὰς ἐορτασίμους ἡμέρας ἐπικρατεῖ ἄκρα σιωπὴ, συρρέει τὴν ἐσπέραν τῆς Κυριακῆς χεῖρα ἄνθρωπων καὶ σειρά ἀτελεύ-τητος ἀμαζῶν, ὅλη ἡ κομψὴ κοινωνία τοῦ Σταυ-ροδρομίου, ἧτις διαχέεται εἰς τοὺς κήπους, εἰς τὰ ζυθοπωλεῖα καὶ εἰς τὰ καφενεῖα τὰ ἐπέκεινα τοῦ στρατῶνος. Εἰς ἐν τῶν καφενεῖων τούτων ἐ-κάμαμεν καὶ ἡμεῖς τὸν πρῶτον σταθμὸν μας, εἰς τὸ καφενεῖον *Bella vista*, συνεντευκτῆριον τοῦ ἄν-θους τῆς Σταυροδρομικῆς κοινωνίας, καὶ ἄξιον ἀληθῶς τοῦ ὀνόματός του, διότι ἀπὸ τοῦ ἐκτε-ταμένου κήπου του, ὅστις ὑψοῦται ὡς ἐξώστης ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λοφώματος, φαίνεται κάτω-θεν τοῦ μουσουλμανικοῦ προαστείου Παγκαλδίου ὁ Βόσπορος, πλήρης πλοίων, καὶ ἡ ἀσιατικὴ πα-ραλία κατάσπαρτος ἀπὸ κήπους καὶ κώμας, ἡ Χρυσόπολις μετὰ τὰ λευκὰ τῆς τζαμία, καλλονὴ πλήρης γλόης, κυανοῦ χρώματος καὶ φωτός, ἡ-τις φαίνεται ὡς ὄνειρον. Ἡγέρθημεν μετὰ λύπης, καὶ μᾶς ἐράνη καὶ τῶν δύο, ὅτι εἴμεθα ἐπαῖται, ὅτε ἐρρίψαμεν εἰς τὸν δίσκον δικτῶ ἄθλια σολδία, ἀφ' οὗ ἀπελεύσαμεν τὴν θέαν ἐκείνην τοῦ ἐπιγείου παραδείσου.

Ἐξελλόντες τοῦ κήπου τῆς *Bella vista*, εὐρέ-θημεν ἐν μέσῳ τοῦ μεγάλου νεκροταφείου, ὅπου ἐνταριάζονται κατὰ διακεκριμένα κοιμητήρια ἄν-θρωποι παντὸς ἔθνους, πλὴν τοῦ ἐβραϊκοῦ. Εἶνε δὲ τὸ νεκροταφεῖον τοῦτο ἄλλος κατάστασιον κυπα-ρίσσω, ἀκακίων καὶ συκομορῶων, ἐν ᾧ φαίνονται κατάλευκοι μυριάδες λίθων ἐπιτυμβίων, οὗς μα-κρόθεν ἐκλαμβάνεις ὡς τὰ ἐρείπια ἀπεράντου οἰκο-δομηῆς. Διὰ μέσου δὲ τῶν δένδρων φαίνεται ὁ Βόσ-πορος καὶ τὸ ἀσιατικὸν παράλιον. Μεταξὺ τῶν τάφων διελίσσονται πλατεῖαι ἀτρατοί, δι' ὧν δια-βαίνουσι ἐλληνες καὶ ἀρμένιοι. Ἐπὶ τινων ἐπι-τυμβίων πλακῶν κἀθηνται σταυροποδητῆ τούρ-κοι, θεωροῦντες τὸν Βόσπορον. Ἡ ἐκεῖ δ' ἐπικρα-τούσα σκιά, ἡ δροσερότης καὶ ἡ γαλήνη εἶνε τοι-αύτη, ὥστε, ὅτε κατὰ πρῶτον εἰσέρχεται τις ἐ-κεῖ, καταλαμβάνεται ὑπ' αἰσθήματος ἡδυνάτου, ὅπως ὅταν τὸ θέρος εἰσέλθῃ τις εἰς μεγάλην με-τροπολιτικὴν ἐκκλησίαν ὀλίγον σκοτεινῆν. Ἐστα-ματήσαμεν εἰς τὸ ἀρμενικὸν κοιμητήριον. Ὅλοι οἱ ἐπιτύμβιοι λίθοι εἶνε μεγάλοι καὶ ὀμοιοί, σκε-πασμένοι ἀπὸ ἐπιγραφᾶς ἀρμενικᾶς μετὰ τοὺς κανο-νικούς καὶ κομψοὺς χαρακτήρας τῆς ἀρμενικῆς γλώσσης, ἐπὶ πάντων δὲ σχεδὸν ὑπάρχει γογγυ-μένη καὶ εἰκὼν τις, σημαίνουσα τὸ ἔργον καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ νεκροῦ. Εἶνε δὲ αἱ εἰκόνες αὐταὶ σφραῖα, πριόνια, πετρεῖα, κειμηλιοθήκαι, περιδέραια. Ὁ τραπεζίτης σημαίνεται διὰ τρυπάνης, ὁ ἱερεὺς διὰ μίτρας, ὁ κουρὸς διὰ λευκάνης, ὁ χειροῦργος διὰ νυστηρίου. Ἐπὶ τινος πλακῶς εἶδομεν κεραλὴν ἀ-ποκεκομμένην τοῦ σώματος, τὸ δὲ σῶμα τοῦτο αἰμόφυρτον ἢ εἰκὼν αὕτη ἐσημαίνειν ὅτι ὁ νεκρὸς ἐ-δολοφρονήθη ἢ ἀπέθανεν ὡς κατὰδικος. Ἀρμενίος

τις ἐκοιμάτο ἐκεῖ πλησίον, ἐξηπλωμένος ἐπὶ τῆς γλόης, μετὰ τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς τὸ κενόν. Εἰσῆλθον καὶ εἰς τὸ μουσουλμανικὸν κοιμητήρι-ον. Καὶ ἐδῶ εἶδομεν ἀπειρίαν σπηλῶν ἢ κατὰ σειράν ἢ κατὰ σωρὸς ἀτάκτους, τὰς μὲν μετὰ τὴν κορυφὴν ἐξωγραφημένην ἢ χρυσομένην, τὰς δὲ τῶν γυναι-κῶν ἀποληγούσας εἰς ἀνάγλυπον ἀνθοδέσμην ἀν-θέων, ἄλλας δὲ περικυκλωμένας ἀπὸ θάμνων καὶ φυτὰ ἀνθισμένα. Ἐν ᾧ ἰστάμεθα θεωροῦντες μίαν τῶν σπηλῶν τούτων, δύο τούρκοι, κρατοῦντες ἐκ τῆς χειρὸς μικρὸν τι παιδίον, διήλθον ἐγγὺς ἡ-μῶν, προσχώρησαν ἕως πεντήκοντα βήματα, ἐσα-μάτησαν ἐνώπιον τύμβου, ἐκάθισαν ἐπ' αὐτοῦ, καὶ ἀνοιξαντες δέμα, ὅπερ ἔφερον ὑπὸ μάλης, ἤρχισαν νὰ τρώωσιν. Ἐστάθην καὶ τοὺς ἐκοίταζα. Ἀφ' οὗ ἐτελειώσαν, ὁ προσβύτερος αὐτῶν ἔβαλε κάτι ἐντὸς τεμαχίου χάρτου, — ὀψάριον, νομίζω, ἢ ψω-μίον—καὶ μετὰ πολλῆς τῆς εὐλαθείας ἐκένωσε τὸν μικρὸν χάρτινον φάκελλον ἐντὸς τρύπης εὐ-ρισκουμένης εἰς τὸν τάφον. Μετὰ τοῦτο ἤναψαν καὶ οἱ δύο τὴν καπνοσύριγγά των, καὶ ἐκάπνι-σαν ἡσύχως· τὸ παιδίον ἐσηκώθη καὶ ἤρχισε νὰ τρέχῃ εἰς τὸ νεκροταφεῖον· τὸ ὀψάριον τοῦτο καὶ τὸ ψωμίον, ὅπως μᾶς ἐξηγήθη ἀκολούθως τὸ πρῆγμα, ἦτο τὸ μέρος τοῦ γεύματος, ὅπερ οἱ τούρκοι ἄρηναν διὰ τὸν συγγενῆ των, ἐνταριζ-σθέντα ἐκεῖ πιθανῶς πρὸ ὀλίγου· ἢ δὲ τρύπα ἐ-κείνη ὑπάρχει εἰς τὴν κεραλὴν παντὸς τάφου μου-σουλμανικοῦ, διὰ νὰ δύνανται ν' ἀκούωσι δι' αὐ-τῆς τοὺς κλαυθμούς καὶ ὀλοφυρμούς τῶν φιλά-των των οἱ νεκροὶ, καὶ νὰ δέχωνται ἐξ αὐτῆς σα-γόνια τινὰ δρόσου καὶ νὰ ὀσφραίνωνται τὴν εὐω-δίαν τῶν ἀνθέων. Ἀφ' οὗ ἐτελειώσαν καὶ τὸ ἐπι-τύμβιον των κάπνισμα, οἱ δύο εὐσεβεῖς τούρκοι ἐσηκώθησαν, καὶ λαθόντες πάλιν ἐκ τῆς χειρὸς τὸ παιδίον, ἤρανίθησαν διὰ τῶν κυπαρίσσω.

Ἐξεργόμεθα τοῦ νεκροταφείου, καὶ εὐρισκόμε-θα εἰς ἄλλην χριστιανικὴν συνοικίαν, τὸ Παγ-κάδι, μετὰ δρόμους πλατεῖαι, καὶ μετὰ νέες οἰκίας, περικυκλωμένην δὲ ἀπὸ ἐπαύλει, κήπους, νοσο-κομεῖα καὶ μεγάλους στρατῶνας, τὸ πλέον ἀπο-μακρυσμένον τῆς θαλάσσης προάστειον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπερ ἐπισκερθέντες ἐπισπρέ-φομεν ὀπίσω διὰ νὰ καταβῶμεν πάλιν πρὸς τὸν Κεράτιον κόλπον. Ἀλλὰ φθάσαντες εἰς τὸν τε-λευταῖον δρόμον τοῦ προαστείου τούτου παρι-στάμεθα εἰς νέον καὶ πάνδημον θέαμα· τὴν διά-βασιν ἐλληνικῆς νεοκικῆς συνοδίας. Πλήθος σιω-πῶν παρατάσσεται ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ, προ-ηγείται δὲ ὄμιλος ἐλλήνων ἱερέων μετὰ χρυσο-κέντητά των ἄμφω, ὁ ἀρχιερεὺς μετὰ τὴν μίτραν ἐπὶ κεραλῆς καὶ στολὴν μακρὰν στίλβουσαν ἐκ τοῦ χρυσοῦ, νέοι τῆς ἐκκλησίας ἐνδεδυμένοι στο-λάς μετὰ ἀνοιχτὰ χρώματα, ὄμιλος συγγενῶν καὶ φίλων φερόντων τὰς λαμπροτέρας των ἐνδυμα-σίας, καὶ μετὰξὺ αὐτῶν φέρετρον ἐστεργνωμένον μετὰ ἄνθη, ἐφ' ᾧ καίται ἐκτάδην νεκρὸς πεντεκα-

δεκαετίς, ἐνδεδυμένη μεταξωτὰ καὶ ἀπαστρά-πτουσα ἐκ τῶν πολυτίμων λίθων, μετὰ ἀποκεκα-λυμένον τὸ πρόσωπον—μικρὸν πρόσωπον λευκὸν ὡς ἡ γλῶν, καὶ μετὰ τὸ στόμα συνεστραμμένον ὀλίγον ὡς ἐν σπασμῷ—καὶ δύο καλλίστους μέλκας πλοκάμους ἐξηπλωμένους ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ τοῦ στήθους. Τὸ φέρετρον διαβάλλει, τὸ πλῆθος συμ-πικνοῦται, ἡ συνοδία ἀπομακρύνεται, καὶ ἡμεῖς ἀπομένομεν μόνοι καὶ πλήρεις διαλογισμῶν εἰς δρόμον ἔρημον.

Καταβαίνομεν ἀπὸ τὸν λόφον τοῦ Παγκαλ-δίου, διαβαίνομεν τὴν ξηρὰν κοίτην μικροῦ χει-μάζου, ἀναβαίνομεν ἄλλον λόφον, καὶ εὐρισκό-μεθα εἰς ἐν ἄλλο προάστειον, τὸν Ἄγιον Δημή-τριον. Οἱ κάτοικοι ἐδῶ εἶνε ὅλοι σχεδὸν Ἕλληνες. Ἀπανταχόθεν φαίνονται ὀφθαλμοὶ μέλκας καὶ ἴνες γρουπῆ καὶ λεπτῆ· γέροντες μετὰ ὄψιν πατρι-αρχικὴν· νέοι εὐλόγιστοι καὶ εὐτολμοὶ· νέαι μετὰ τὰς πλεξίδας ἐπὶ τῶν ὤμων· παιδιὰ μετὰ πρόσω-πον ἔξυπνον, τρέχοντα φαιδρὰ εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου μεταξὺ τῶν ὀρνίθων καὶ χοίρων, καὶ πλη-ροῦντα τὸν ἀέρα μετὰ κραυγὰς ἀργυροήχους καὶ λέξεις ἐναρμονίους. Ἐπλησιάζαμεν πρὸς τινὰ τῶν ὀμίλων τούτων τῶν παιδιῶν, ἅτινα ἔπαιζον μετὰ ξύλα φλυκροῦντα ὅλα ὁμοῦ. Ἐν τῶν παιδιῶν τούτων, δικαετὲς περίπου, τὸ πλέον ἔξυπνον ἀπὸ ὅλα, τὸ ὁποῖον ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐρρίπτε τὸ φέτιόν του εἰς τὸν ἀέρα ἀναφωνοῦν: *Ἰήτω! Ἰήτω!* ἐστράφη αἰφνης πρὸς ἄλλο δρομῶπαῖδον καθήμε-νον ἐνώπιον θύρας τινός, καὶ ἐφώνησε: *Checchino*, βίψε μου τὴν σφαιρὰν!—Τὸ ἤρπασα ἐκ τοῦ βρα-χίονος ὡς ἀταίγγανος ἄρπαξ παιδιῶν, καὶ τῷ εἶπα:—Εἶσαι Ἰταλός!—Ὅχι, κύριε, εἶμαι Κων-σταντινουπολίτης!—Καὶ τίς σὲ ἔλαθε νὰ ὀμιλῆς Ἰταλικά; ἠρώτησα.—Ὁ, νόστιμον εἶνε τοῦτο!—ἀπεκρίθη—ἡ μαμμά.—Καὶ ποῦ εἶνε ἡ μαμ-μά; Τὴν στιγμὴν ἐκείνην προσήλθε γυνὴ φέρουσα εἰς τὸ στήθος νήπιον, μειδιώσα ὄλη, καὶ μοὶ εἶ-πεν ὅτι εἶνε Πισάτις, σύζυγος γλύπτου ἐκ Λιβέρ-νου, ὅτι εὐρίσκειτο εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸ ὀ-κτώ ἐτῶν, καὶ ὅτι τὸ παιδίον ἐκεῖνο ἦτο τέκνον τῆς. Ἐὰν ἡ καλὴ αὕτη γυνὴ εἶχεν ὠραῖον πρόσω-πον κυρίας, στέφανον πυργωτὸν ἐπὶ τῆς κεραλῆς, καὶ πέπλον ἐπὶ τῶν ὤμων, θὰ παρίστα ζωηρό-τατα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς καὶ τὴν καρδίαν μου τὴν Ἰταλίαν.—Πῶς περῶντε ἐδῶ;—τὴν ἠρώ-τησα—τί λέγετε περὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως;—Τί νὰ εἶπω;—ἀπεκρίθη μειδιώσα ἀδόλωτος—Εἶνε πόλις, ὅπου... νὰ σὰ; εἶπω τὴν ἀλήθειαν, μοὶ φαίνεται ὡς νὰ εὐρίσκωμαι πάντοτε εἰς τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῶν ἀποκρίων.—Ἐδῶ δὲ ἀ-φείσα ἐλεύθερον τὸν δρόμον εἰς τὴν *Μουσουλ-τῆς λαλιάν*, μᾶς εἶπεν ὅτι *διὰ τοῦς Μουσουλ-μάνους ὁ Μωάμεθ εἶνε ὁ Ἰησοῦς τῶν*, ὅτι εἰς τούρκος δύναται νὰ νυμφεθῇ τῆς σαρκὸς γυναι-κας, ὅτι πολὺ ἄξιος θὰ εἶνε ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐν-νοήσῃ μίαν λέξιν ἀπὸ τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν,

καὶ ἄλλας εἰδήσεις τοῦ αὐτοῦ τύπου· ὅλα ὅμως ταῦτα ῥηθέντα ἐν τῇ γλώσσῃ ἐκείνῃ, ἐν μέσῳ τῆς ἑλληνικῆς ἐκείνης συνοικίας, μᾶς ἐφάνησαν προσφιλέστερα πάσης ἄλλης εἰδήσεως, ὥστε πρὶν ἀναχωρήσωμεν ἀφήκαμεν εἰς τὴν μικρὰν χεῖρα τοῦ παιδίου πρὸς ἐνθύμησιν ὀλίγα κεράτια, καὶ ἀπερχόμενοι, ἀνεφωνήσαμεν ἀμφότεροι:—“Α! πόσον εὐχάριστον εἶνε νὰ δαγκάνῃ τις ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καὶ κάτι ἰταλικὸν!

Διήθημεν καὶ δεῦτερον τὴν μικρὰν κοιλάδα, καὶ εὐρέθημεν εἰς ἄλλο ἑλληνικὸν προάστειον, τὰ Τατάουλα, ὅπου, τοῦ στομάχου ἐπικαλουμένου βοήθειαν, ἐδράξαμεν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπισκεφθώμεν τὸ ἐσωτερικὸν ἐνὸς τῶν ἀναριθμητῶν ἐκείνων οἰνοπωλείων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὰ ὅποια ἔχουσι ὄψιν παραδοξοτάτην καὶ τὴν αὐτὴν κατασκευήν. Εἶνε οἰκοδόμημα τρισμῆστον, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ μεταβληθῇ καὶ εἰς θεάτρον, φωτιζόμενον συνήθως μόνον διὰ τῆς θύρας, οὐτινος περὶξ περιέει ὑψηλὸς ἐξώστης κυκλιδωτός. Καὶ ἔνθεν μὲν ὑπάρχει ἀπέραντος ἐστία, ὅπου κατεργαρίως τ.ε. τηγανίζει ὀψάρια, περιστρέφει ψητὰ, παρασκευάζει ἐμβάσματα, καὶ εἶνε πρόθυμος εἰς τὸ καὶ ἄλλως συντέμνειν τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν· ἔνθεν δ' ὑπάρχει ἐξέδρα, ἀφ' ἧς ἄλλη μορφή ἀπειλητικὴ διανέμει οἶνον λευκὸν καὶ μέλινα εἰς ποτήρια μὲ λαβὰς· ἐν τῷ μέτῳ δὲ καὶ πρὸς τὰ ἐμπρός καθίσματα νεανώδη ἄνευ στηρίγματος τῶν νώτων καὶ τραπέζια ὀλίγον τι ὑψηλότερα τῶν καθισμάτων, καὶ ἐνθυμίζοντα τὰ τραπέζια τῶν ὑποδηματοποιῶν. Εἰσήθημεν ἐκεῖ ἐντραπέμενοι ὀλίγον, διότι ὑπῆρχεν ὄμιλος ἑλλήνων καὶ ἀρμενίων ταπεινῆς τάξεως, καὶ ἐφοβούμεθα μὴ μᾶς ἴδωσι μὲ περιέργειαν γλευκαστικὴν. Ἀλλὰ τοῦναντίον οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἠξίωσεν ἡμᾶς οὐδὲ βλέμματος. Οἱ κἀτοικοὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶνε, νομίζω, οἱ ἥμισυ περίεργοι ἄνθρωποι τοῦ κόσμου· πρέπει δὲ νὰ εἶται τοῦλάχιστον Σουλτάνος, ἢ νὰ διαβαίνῃς τοὺς δρόμους γυμνός, ὡς ὁ τρελλὸς τοῦ Σταυροδρομίου, διὰ νὰ παρατηρήσῃ τις ὅτι ὑπάρχεις εἰς τὸν κόσμον. Ἐκαθίσταμεν εἰς μίαν γωνίαν, καὶ ἐπεριμείναμεν. Ἀλλ' οὐδεὶς ἤρχετο. Τότε ἐνοήσαμεν ὅτι εἰς τὰ οἰνοπωλεῖα τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶνε συνήθεια νὰ ὑπηρετῆται τις μόνος του. Ἰπήγαμεν κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν ἐστίαν καὶ εἶπαμεν καὶ μᾶς ἐδόθη ψητὸν, Κύριος οἶδε ἀπὸ ποῖον τετράποδον, ἔπειτα εἰς τὴν ἐξέδραν, καὶ ἐλάμβομεν ἐν ποτήριον ῥοκνίτου τῆς Τενέδου, καὶ τὰ ἐφέραμεν ἐπὶ τοῦ τραπέζιου, τὸ ὁποῖον μᾶς ἐφάνεν ἕως εἰς τὰ γόνατα, καὶ βλέποντες ἀλλήλους ταυρηθῶν, συνετελέσαμεν τὸ γεῦμα. Ἐπληρώσαμεν καρτερικῶς, καὶ ἐξεληθόντες ἐν σιωπῇ ἐκ τοῦ φώτος μὴ ἐξέλιθ τοῦ στόματος ἡμῶν ὀγκιθμὸς τις ἢ ὕλακῃ, ἀνελάμβομεν τὴν πρὸς τὸν Κερατίου κόλπον ἡμετέρην πορείαν.

Μετὰ δέκα λεπτὰ ὀδοιπορικῆς εὐρέθημεν πάλιν ἐν πλήρει Τουρκίᾳ, ἐν τῇ μεγάλῃ μουσουλμα-

νικῷ προαστείῳ Κασίμ-πασᾶ, ἐντὸς ἀληθοῦς πόλεως πλήρους τζαμιῶν καὶ μοναστηρίων δερβίσιδων, περιβολίων καὶ κήπων, καταλαμβανούσης δ' ὀλόκληρον λόφον καὶ κοιλάδα, ἐκτεινομένης μέχρι τοῦ Κερατίου κόλπου, ὅπου περιλαμβάνει ὅλον τὸν ἀρχαῖον κόλπον τοῦ Μανδρακίου ἀπὸ τοῦ νεκροταφείου τοῦ Γαλατᾶ μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου, ὅπου ἀντιμετωπίζει τὸ ἐπὶ τῆς ἐτέρας ὀχθῆς προάστειον τοῦ Βαλατᾶ. Ἀπὸ τοῦ ὕψους δὲ τοῦ Κασίμ-πασᾶ ἀπολαύει τις θέαμα γοητευτικόν. Κάτω ἐπὶ τῆς παραλίας φαίνεται ἡ ἀπέραντος ὀπλοθήκη, ὁ Τερε-χανές· λαβύρινθος δεξάμενων, ἐργαστηρίων, πλατειῶν, ἀποθηκῶν καὶ στρατώνων, ἐκτεινόμενος ἐπὶ μίλιον καθ' ὅλην τὴν παραλίαν ἐκείνην τοῦ Κερατίου κόλπου, ἧτις χρησιμεύει ὡς πολεμικὸς λιμὴν· τὸ Ὑπουργεῖον τῶν ναυτικῶν, κομψὸν καὶ ἐλαφρὸν, ὅπερ νομίζεις ὅτι πλέει ἐπὶ τῶν ὑδάτων, καὶ διαγράφει τὰ λευκά του σχήματα ἐπὶ τοῦ βυθίου πρασίνου χρώματος τοῦ νεκροταφείου τοῦ Γαλατᾶ ὁ λιμὴν διαπλεόμενος ἀπὸ μικρὰ ἀτιμόπλοια καὶ κἀκίνα πλήρη ἐπιβατῶν, οἵτινες διέρχονται ἀνά μέσον τῶν ἀκινήτων θεωρητῶν καὶ τῶν ἀρχαίων φρεγατῶν τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου· ἐπὶ δὲ τῆς κατέναντι παραλίας ἡ Σταμπούλ, τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦ Οὐάλεντος, ἐκτοξεύον τὰς ὑψηλοτάτας τοῦ ἀψίδας εἰς τὸ κυανόχρουν τοῦ οὐρανοῦ, τὰ μεγάλα τζαμία τοῦ Μωάμεθ καὶ Σουλεϊμάν, καὶ μυριάδες οἰκιῶν καὶ μινερέδων. Ὅπως ἀπολαύσωμεν κάλλιον τὸ θέαμα τοῦτο, ἐκαθίσταμεν ἐνώπιον τουρκικοῦ καφενεῖου, καὶ ἐξήρασαμεν τὸν τέταρτον ἢ πέμπτον τῶν δώδεκα κυθίσκων καφέ, ὅσους ἐκὼν ἄκων εἶνε ἠναγκασμένος ὁ διατρίβων ἐν Κωνσταντινουπόλει νὰ λαμβάνῃ καθ' ἑκάστην.

Ἦτο καφενεῖον ἄθλιον, ἀλλ' ὅπως ὅλα τὰ τουρκικὰ καφενεῖα, πρωτοτυπότερον, ὅχι πολὺ διάφορον ἴσως τῶν πρώτων καφενεῖων τῶν ἐπὶ Σουλεϊμάν τοῦ μεγάλου, ἢ ἐκείνων, εἰς ἃ ἐνέπιπεν μὲ γυμνὴν τὴν ῥομφαίαν Ἀμουράτ ὁ Δ', ὅτε διήρχετο τὴν πόλιν διὰ νυκτὸς ὅπως τιμωρήσῃ αὐτοπροσώπως τοὺς πωλητὰς τοῦ ἀπηγορευμένου ποτοῦ. Πόσα δικτάγματα αὐτοκρατορικά, πόσας ἐριδας θεολογικὰς καὶ αἰματηρὰς συγκρούσεις προεκάλεσεν ὁ «ἐχθρὸς οὗτος τοῦ ὕπνου καὶ τῆς γονιμότητος», ὅπως ἀπεκάλουν τὸν καφὸν οἱ αὐστηροὶ οὐλεμάδες, τὸ «πνεῦμα τοῦτο τῶν οὐείρων καὶ ὁ διεγέρτης τῆς φαντασίας», ὅπως ἀπεκάλουν αὐτὸν οἱ μὲ τὰς πλαστῆρας χειρὶδας οὐλεμάδες, καὶ ὅστις σήμερον εἶνε, μετὰ τὸν ἔρωτα καὶ τὸν καπνὸν, ἡ γλυκυτέρη παραγορὴ παντὸς Ὀθωμανοῦ, καὶ τοῦ πλέον πτωχοῦ! Καφὸν πίνει τις σήμερον ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ πύργου τοῦ Γαλατᾶ καὶ τοῦ Πύργου τοῦ Σαρακεράτου, καφὸν εἰς ὅλα τὰ μικρὰ ἀτιμόπλοια, καφὸν εἰς τὰ νεκροταφεῖα, καφὸν εἰς τὰ κουρῆα, εἰς τὰ λουτρά, εἰς τὰ παζάρια. Εἰς ὁποιοδήποτε μέρος τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἂν εὐρέθῃς, δὲν ἔχεις παρὰ

νὰ φωνάζῃς χωρὶς νὰ στραφῆς:—Καφετῆ! καὶ μετὰ τρία λεπτὰ ἀγνίξει ἐνώπιόν σου εἰς κυθίσκος καφέ.

Τὸ καφενεῖόν μας ἦτο κατάλευκον, ξύλινον καὶ ἔχον ὕψος ἀναστήματος ἀνθρωπίνου, διδάνιον δὲ χαμηλότερον περιέειεν ἐνδοθεν τοὺς τέσσαρας τοίχους. Εἰς μίαν γωνίαν ὑπῆρχε πῦρ, καὶ τοῦρκος μὲ βίνα διχαλωτὴν ἴστατο ἐκεῖ ψήνων καφὸν ἐντὸς προγοῖδος λευκῆς, ἣν καὶ ἀμέσως ἐκένωνεν εἰς μικροτάτους κυθίσκους, ὅπου ὁ ἴδιος ἐδούλε τὸ σάκχαρι· διότι ἀπανταχοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ καφὸς παρασκευάζεται ἐπίτηδες δι' ἕνα ἕκαστον τῶν προσερχομένων, καὶ προσφέρεται ζαχαρωμένος ἤδη, καὶ μετὰ ποτηρίου ὕδατος, ὅπερ οἱ τουρκοὶ πίνουσι πρὶν προσεγγίσωσιν εἰς τὰ χεῖλη τὸν κυθίσκον τοῦ καφέ. Εἰς ἕνα τοίχον ἐκρέματο μικρὸν κάτοπτρον, καὶ παρὰ τὸ κάτοπτρον ἦτο εἶδος τι θήκης πλήρους ζυραφίων μὲ λαβὴν ἀκίνητον. Τὰ πλεῖστα τῶν τουρκικῶν καφενεῖων χρησιμεύουσι συγχρόνως καὶ ὡς κουρῆα, πολλὰκις δ' ὁ αὐτὸς καφετζῆς ἐξάγει καὶ τοὺς δρόντας καὶ φλεβοτομεῖ, κρεουργεῖ δὲ τὰ ὑμάτα τῶν ἐν αὐτῷ τῷ καφενεῖῳ, ὅπου οἱ ἄλλοι πίνουσι τὸν καφὸν. Εἰς τὸν ἀπέναντι τοίχον ἦτο ἄλλη θήκη πλήρης ναργιλέδων κρουαλλίνων μὲ σωλῆνας εὐκάμπτους συνσπειρωμένους ὡς ὄρει, καὶ τσιμπούκια ἐκ γῆς ὀπτῆς μὲ σωλῆνας ἐκ ξύλου κερασέας. Πέντε τουρκοὶ ἐκάθηοντο ἐν ἄκρῳ συννοῆς ἐπὶ τοῦ διδανίου, καπνίζοντες ναργιλέν· ἄλλοι τρεῖς ἦσαν πρὸ τῆς θύρας κατωκλασμένοι εἰς καθίσματα ψάθινα ἄνευ στηρίγματος τῶν νώτων, πλησίον ἀλλήλων καὶ μὲ τοὺς ὤμους ἐστρηγμένους ἐπὶ τοῦ τοίχου καὶ μὲ τὴν πίπαν εἰς τὰ χεῖλη· νεκρίας δὲ τοῦ καφενεῖου ἐξύριζε πρὸ τοῦ κατόπτρου τὴν κεφαλὴν ἐσάρου δερβίτη τυλιγμένου εἰς γιτῶνα ἐκ τριγῶν κρημύλων. Οὐδεὶς ἀπέβλεψε πρὸς ἡμᾶς, ὅτε ἐκαθήταμεν, οὐδεὶς ὠμίλει, καὶ ἐκτὸς τοῦ καφεπώλου καὶ τοῦ ὑποκακτικού του οὐδεὶς ἐκινεῖτο. Οὐδεὶς ἄλλος κρότος ἠκούετο παρὰ τὸ γουργουρητὸν τοῦ ναργιλέ, ὅπερ παρομοιάζει μὲ τὸν ῥόγγον τῶν γαλῶν. Ὅλοι ἐδούλεον χαμαὶ πρὸ ἑαυτῶν, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους ἐκεῖ, καὶ μὲ πρόσωπον οὐδὲν ἀπολύτως ἐκφράζον. Ὁμοιάζει τὸ ὅλον μὲ μικρὸν μουσεῖον ἀγαλμάτων κηρίνων. Πόσκι τῶν σκηνῶν τούτων μοῦ ἐνεκολάφθησαν εἰς τὴν μνήμην! Οἴκημα ξύλινον, τουρκοὶ καθήμενος, καλλιτέχνη θέα ἐν ἀπόπτῳ, ἔπλετον φῶς καὶ ἄκρα σιωπῇ: ἴδου ἡ Τουρκία. Ὅσάκις διέλιθ τὸν νοῦν μου τὸ ὄνομα τοῦτο, μετ' αὐτοῦ διέρχονται συγχρόνως καὶ αἱ εἰκόνας ἐκεῖναι, ὅπως ὁ ἀνεπίδουλός καὶ ἡ διώρυξ, ὅσάκις ἀκούσω τὸ ὄνομα τῆς Ὀλλανδίας.

Ἐκαίθηεν, προοδεύοντες μέγα μουσουλμανικὸν νεκροταφεῖον, ὅπερ ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ λόφου τοῦ Κασίμ-πασᾶ καταβαίνει μέχρι τοῦ Τερε-χανές, ἀνήθημεν πάλιν πρὸς βορρᾶν, κατέβημεν εἰς τὴν

μικρὰν κοιλάδα τοῦ Πιαλί-πασᾶ, μικροῦ προαστείου, κατὰ τὸ ἡμισυ κειλυμένου ὑπὸ τῆς βλαστήσεως τῶν περιβολίων καὶ κήπων, καὶ ἐστάθημεν ἐνώπιον τοῦ τζαμιῦ, ἐξ οὗ ἐπεκλήθη τὸ χωρίον. Τὸ τζαμίον τοῦτο εἶνε λευκὸν, φέρον ἐξ ἡλίανθων θόλους, μετὰ περιβάλου κεκοσμημένου μὲ ἀψίδας καὶ κιονίσκους κομψοῦς, μὲ μινερέν ἐλαφρότατον καὶ μὲ στέμμα κυπαρίσσων γιγαντιαίων. Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην αἱ περίξ μουσουλμανικαὶ οἰκίαι ἦσαν κλεισταί, αἱ ὁδοὶ ἔρημοι, καὶ αὐτὸς δ' ὁ περιβολὸς τοῦ τζαμιῦ ἦ-ρημος· τὸ φῶς καὶ ἡ σκιά τῆς μεσημβρίας κατεῖχον τὰ πάντα· καὶ δὲν ἠκούετο ἄλλο τι παρὰ ὁ βόμβος τῶν ἐντόμων. Παρατηρήσαμεν τὸ ὠρολόγιον ἦτο ἡ δωδεκάτη παρὰ τρία λεπτὰ, μίαν τῶν πέντε κανονικῶν ὥρων τῶν μουσουλμανικῶν, καθ' ἃς οἱ μουσουλμάνοι παρουσιάζονται εἰς τὸν ἐξώστην τῶν μινερέδων διὰ νὰ ἐκφωνήσωσι πρὸς τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος τὰς ἱεράς λέξεις, αἵτινες διατυποῦσι τὸ ἰσλάμ. Ἐγνωρίζαμεν καλῶς ὅτι δὲν ὑπῆρχε μινερές ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅπου κατὰ τὴν ὠριμένην ὥραν νὰ μὴ παρουσιασθῇ ἀκριβῆς, ὡς αὐτόματον ὠρολόγιον, ὁ κήρυξ τοῦ προφήτου. Καὶ ὅμως μᾶς ἐφάνετο παράδοξον εἰς τὴν ἐσχάτην ἐκείνην τῆς ἀπεράτου πόλεως, εἰς τὸ ἐρημικὸν ἐκεῖνο τζαμίον, τὴν ὥραν ἐκείνην καὶ ἐν μέσῳ τῆς βαθυτάτης σιγῆς νὰ φανῇ καὶ ἐκεῖ ἀκόμη ἡ μορφή ἐκείνη καὶ νὰ ἐκφωνήσῃ τὰς λέξεις ἐκεῖνας. Ἐκράτησα ἀνὰ χεῖρας τὸ ὠρολόγιον, καὶ παρατηρῶν μετὰ προτοχῆς τὸν λεπτοδείκτην καὶ τὴν θυρίδα τοῦ ἐξώστου τοῦ μινερέ, ὑψηλὴν ὅσον τὸ τρίτον πάτωμα συνήθους οἰκίας, ἐστάθη ἀνεκίμενος μετὰ πολλῆς τῆς περιεργείας. Ὁ λεπτοδείκτης ἤγγισε τὴν ἐξηκοστὴν μέλειαν γοκμῆν, καὶ οὐδεὶς φαίνεται.— Δὲν ἔρχεται—εἶπα — Νὰ τοῦ! — ἀπεκρίθη ὁ Ὑούγκ. Εἶχε φανῇ. Τὸ δρόφακτον τοῦ ἐξώστου τὸν ἀπέκρυπτε καθ' ὀλόκληριαν, ἐκτὸς τοῦ προσώπου, οὐτινος ἡ ρυσιγνωμία δὲν διακρίνετο ἕνεκα τῆς ἀποστάσεως. Ἐστάθη δι' ὀλίγα λεπτὰ ἀκίνητος· ἔπειτα ἔφραξε τὰ ὄτια του μὲ τὰ δάκτυλα, καὶ ὑψῶν τὸ πρόσωπον πρὸς τὸν οὐρανὸν, ἀνεκράξε διὰ φωνῆς βραδείας, ὑποπνεύσεως καὶ ἐξυτάτης, εἰς τόνον δὲ πανηγυρικὸν καὶ ὁρμηθῆν, τὰς ἱεράς λέξεις, αἵτινες ἀντηχοῦσι κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἀπὸ τῶν μινερέδων ὅλων τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης:— Μάγας ὁ Θεός! Εἰς μόνος Θεός! Ὁ Μωάμεθ ἀπόστολος τοῦ Θεοῦ! Προσέλθετε εἰς τὴν προσευχὴν! Προσέλθετε εἰς τὴν προσευχὴν! Μάγας ὁ Θεός! Εἰς μόνος Θεός! Προσέλθετε εἰς τὴν προσευχὴν! — Μεθ' ὃ περιήλθε κατὰ τὸ ἡμισυ τὸν μινερέν καὶ ἐπανέλαβε τὰς αὐτὰς λέξεις ἐστραχημένους πρὸς βορρᾶν, ἀκούσθως πρὸς ἀνατολὰς, πρὸς δυσμὰς, καὶ μετέπειτα ἠφανίσθη· τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐφῆσαν κατὰ νιφάδας εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν οἱ ὕστατοι τόνοι ἄλλης μακρινῆς φωνῆς, ἧτις ὡμοιάζει μὲ κρυγὴν ἀ-

καλλονή ισχύει να χορηγήση εις τὸν ἄνθρωπον χαρὰν πλήρη, ἐὰν θεώμενος αὐτὴν δὲν αἰσθάνεται συγχρόνως ἐντὸς τῆς χειρὸς αὐτοῦ καὶ τὴν μικρὰν καὶ λεπτὴν χεῖρα τῆς ἡγαπημένης του.

Περὶ δυσμᾶς ἡλίου κατῆλθον τὸν Κερκτίον κόλπον, ἐπέδησαν εἰς καίκιον τετρακώπον, καὶ μόλις εἶπομεν τὴν λέξιν: — Γαλατᾶ! — καὶ ἡ κομψὴ λέμβος ἦτο ἤδη μακρὰν τῆς ὄχθης. Καὶ ἀληθῶς τὸ καίκιον εἶνε ἡ κομψότερα λέμβος, ἥ τις διηυλακώσῃ ποτε τὰ ὕδατα. Εἶνε μακρότερον τῆς γόνδολας, ἀλλὰ στενότερον καὶ κομψότερον εἶνε διάγλυρον, κατάγραπτον καὶ ἐπιχρυσόν· δὲν ἔχει οὔτε πηδάλιον, οὔτε ἐδάλιον· κἀνήται δ' ὁ ἐπιβάτης ἐπὶ τάπητος ἢ προσκεραλαίου οὔτως, ὥστε μόνον ἡ κεφαλή καὶ οἱ ὦμοί του ἐξέχουσι τοῦ πλοίου· ἀμρότερον δ' αὐτοῦ τὰ ἄκρα ἀποπερατοῦνται οὔτως, ὥστε νὰ δύναται νὰ προχωρῇ καὶ ὄπισθεν ὁμοίως καὶ ἔμπροσθεν· καὶ ἐκ τοῦ ἐλαχίστου κινήματος ταλαντεύεται· ἀπολύεται ἐκ τῆς ἀκτῆς ὡς βέλος ἀπὸ τοῦ τόξου, νομίζεις ὅτι ἐρίπταται ἐπὶ τοῦ ὕδατος ὡς χελιδὼν, παρακλύπτει καὶ περὶσχωρεῖ διὰ παντὸς τοῦ προστυχόντος, καὶ φεύγει ἀντανακλῶν ἐπὶ τῶν ὕδατων τὰ μυρία του χρώματα ὡς δελφὶν καταδιωκόμενος. Οἱ κωπηλάται μας ἦσαν δύο τοῦρκοὶ νεανίαι μὲ τὸ κόκκινον φέσι, μὲ ὑποκάμισον κυανοῦν, μὲ υπερμέγεις ἐσώδρακον λευκότατον, καὶ μὲ γυμνοὺς τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας, δύο εἰσοσκετεῖς ἀθληταὶ ὄρει χαλκόχοροι, καθάρσιοι, εὐθυμοὶ καὶ εὐτολμοὶ, οἵτινες διὰ μιᾶς μόνης κωπηλασίας προήλαυον καθ' ὅλον τὸ μήκος τῆς λέμβου. Ἐγγύθεν ἡμῶν περῆλαιον ἄλλα καΐκια μετὰ ποσαύτης ταχύτητος, ὥστε μόλις ἐπροφθάνομεν νὰ τὰ ἴδωμεν. Ἐγγύς ἡμῶν διήρχοντο πλήθη νησῶν, ἄλλα δὲ πτηνὰ περιστρέφοντο ἄνωθεν ἡμῶν, παρέπλουν λέμβοι μεγάλαι σκεπησμένοι, φέρουσι τουρκίστας καλυπτοσφόρους, ἐκ διαλειμμάτων δὲ τὰ φύκια μᾶς ἀπέκρυστον τὰ πάντα· Ἡ πόλις, καθορωμένη τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Κερκτίου κόλπου, παρίστα εἰς ἡμᾶς ὅραμα ὅλος νέον. Ἡ ἀσιατικὴ παραλία δὲν ἐφαίνετο τότε ἕνεκα τῆς καμπυλότητος τοῦ ὄρμου, καὶ ὁ λόφος τοῦ Σεραγίου ἀπέκλειε τὸν Κερκτίον κόλπον ὡς μακροτάτην λίμνην. Οἱ λόφοι τῶν δύο παραλίων ἐφαίνοντο μεγεθυόμενοι εἰς βαθμὸν γιγάντειον, καὶ ἡ ἐν ἀπόπτῳ Σταμπούλ, φέρουσα ἐλαφρότερα καὶ ἀσθενέστερα τὰ κυκνᾶ καὶ τέφρινα χρώματά της, ἄπειρος δὲ καὶ κούρη ὡς μαγικὴ πόλις, ἐνόμιζες ὅτι ἔπλεον ἐπὶ τῶν ὕδατων, καὶ ἤφραζετο εἰς τὰ ὕψη τοῦ οὐρανοῦ. Τὸ καίκι ἐπέτα, τὰ δύο παραθαλάσσια ἐφραγαν, οἱ κολπίσκοι καὶ τὰ ἄλλα ἐπικρουσθίζοντο καὶ ἠφρανίζοντο ἀλλήλοδιακόπως, τὰ χρώματα τῆς πόλεως ἐγίνοντο ἐξυτηλιότερα, ὁ ὄριζων ἐπυροῦτο, τὰ ὕδατα ἐξέπνευον χυσοῦς καὶ πορφυρᾶς ἀντανακλάσεις, καὶ βαθεῖα νάρκη εἰσεδύετο βαθμιαίως εἰς τὴν ψυχὴν ἡμῶν, ἀναμειγμένη μεθ' ἡδονῆς

τινος ἀνεκφράστου, ἥτις μᾶς ἔκαμνε νὰ μειδιῶμεν καὶ νὰ μένωμεν ἄφωνοι. Ὅτε τὸ καίκιον ἐσταμάτησεν εἰς τὴν ἀποβάθραν τοῦ Γαλατᾶ, ἐδέησε νὰ φωνήσῃ ταῦτα πρὸς τὸ οὐς ἡμῶν ὁ ἕτερος τῶν κωπηλατῶν: — **Monsù! Arrivar!** (οἷον εἰπεῖν: ἐφθάσαμεν!) — καὶ ἡμεῖς ἐξηγήθημεν ὡς ἀπὸ ὄνειρου.

Ἐπειτα συνέχισα.

«Ὁ τελευταῖος ὄρασι τοῦ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΜΑΞΙΜΙΑΙΑΝΟΥ

Ἡ ἐπικνήληψις τῶν διπλωματικῶν σχέσεων μεταξὺ Γαλλίας καὶ Μεξικίου παρέσχε τὸ ἐνδόξιμον εἰς τὰς ἐφημερίδας τῶν Παρισίων νὰ γράψωσι κατ' αὐτὰς πολλὰ περὶ τοῦ Μεξικίου καὶ τῆς ἐκστρατείας, ἣν εἰς τὴν χώραν ταύτην ὁ Ναπολεὼν Γ' ἐπεχείρησεν, ἐκστρατείας, ἣν οἱ ὄπαδοὶ τοῦ Ναπολεόντος εἶχον τότε ἀποκαλέσει «**La plus grande pensée du règne**», ἀλλ' ὁ χρόνος κατέδειξεν ὡς μεγάλην μορῖαν. Ἐξ ὧν αἱ Παρισιναὶ ἐφημερίδες ἐσχάτως ἐγραψαν σταχυολογοῦμεν τὰ ἀφορῶντα τὸ τραγικὸν τέλος τοῦ αὐτοκράτορος Μαξιμιαίου. Οἱ ἀναγνώσται τῆς Ἐστίας θὰ ἀναγνώσῃσι, πιστεύομεν, μετ' ἐνδικέρροντος τὰ κατὰ τὰς τελευταίας στιγμᾶς τοῦ αὐτοχρῶς ἐκείνου ἡγεμόνος.

* *

Ὅρασι τινὲς μόνον ἐχώριζον τοῦ λοιποῦ τὸν αὐτοκράτορα Μαξιμιαίου ἀπὸ τῆς ὀλεθρίας συμμῆς, ἣν οὐδὲν πλέον ἠδύνατο νὰ ἀναβῆλῃ. Εἰς τὴν προσέγγισιν τοῦ θανάτου γαλήνως σθεροῦτος ἀντικατέστησε παρὰ τῷ Μαξιμιαίῳ τὸ νῦν μὲν καταβεβλημένον, νῦν δὲ πυρετώδες ἦθος, ὃ εἶχεν ἐπιδείξει κατὰ τὴν ἐκτύλιξιν τοῦ τραγικοῦ δράματος, οὗτινος ἦτο τὸ πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον. Ἐπὶ μακρὸν χρόνον δὲν ἐπίστευε βεβαίως ὅτι ἐμελλε νὰ ἐπέλθῃ τοιαύτη τραγικὴ λύσις. Εἶχεν ἐλπίζει ὅτι εἴτε ἡ ὑψηλὴ αὐτοῦ καταγωγή, εἴτε μία συνθήκη μετὰ τοῦ Juarez, εἴτε τέλος πάντων μία κρυφία φυγὴ θὰ ἔσωζον τὴν ζωὴν του. Ἡ δὲ ὅμως ὅτε εὐρίσκατο πρόσωπον πρὸς πρόσωπον μὲ τὴν ἀδυστόπητον εἰμαρμένην, ὃ εἶς αἵματος εὐγενῆς ἐπανεράνη ὀλοκλήρους, ἠθέλησε νὰ ἀποθάνῃ ὡς ἀνδρεῖος.

Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς 18 Ἰουνίου εἶχε παρακαλέσει τὸν στρατηγὸν Escobedo νὰ διαβιβάσῃ εἰς San Luis, ὅπου διέτριβεν ὁ Juarez, τὴν ἐπομένην ἐπιστολήν:

Queretaro, 18 Ἰουνίου 1867.

Πρὸς τὸν δὸν Benito Juarez.
Ἐπιθυμῶ νὰ γρηγορῇ ἡ ζωὴ εἰς τὸν δὸν Miguel Miramon καὶ εἰς τὸν δὸν Thomas Mejia, τοὺς μετ' ἐμοῦ καταδικασθέντας, καὶ νὰ εἶμαι ἐγὼ μόνος τὸ ὅραμα.

ΜΑΞΙΜΙΑΙΑΝΟΣ.

Διήλθε τὴν μετὰ μεσημβρίαν γράφων ἐπιστολὰς πρὸς τοὺς φίλους του καὶ πρὸς τὴν σύζυγόν του. Ἡ ἐπιστολὴ πρὸς τὴν σύζυγόν του εἶχεν ὡς ἑξῆς:

Προσφιλεστάτη μοι Καρλόττα.

Ἐὰν ὁ Θεὸς ἐπιτρέψῃ νὰ βαλτωθῇ ἡ ὑγεία σου, καὶ νὰ δυνήθῃ νὰ ἀναγνώσῃς τὰς γραμμάς ταύτας, θὰ μᾶλλον μετὰ πόσης σκληρότητος ἐφθῇ πρὸς ἐμὲ ἢ μοῖρα ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς σου διὰ τὴν Ἐυρώπην. Εἶχες λάβει μετὰ σοῦ τὴν καρδίαν μου, ἀλλὰ ἐσὺ! διατί δὲν σὲ ἤκουσα;

Τόσα δυστυχῆ συμβάντα, τόσα βίαια τῆς τύχης κτυπήματα ἔθρυσαν τὰς ἐλπίδας μου, ὥστε σήμερον ὁ θάνατος μακρὰν τοῦ νὰ ἦναι ἀγνώστια, εἶναι δι' ἐμὲ εὐτόχημα. Ὁ ἀποθάνω τοῦλάχιστον ὡς στρατιώτης μετὰ δόξης, ὡς ἡγεμόν νεοκτισμένος, ἀλλ' οὐχὶ ἡττημένος.

Ἐὰν αἱ ὀδῶναι σου ἦναι μεγάλα καὶ ὁ Θεὸς σὲ διατάξῃ νὰ ἔλθῃ; νὰ με ἐπανεύρῃ; θὰ ἐδλογίσω τὴν θέσιν του χεῖρα, ἥτις ἐπ' ἐσχάτων τόσον βαρεῖα ἐπέπεσεν ἐπ' ἐμοῦ.

Υγιαίνει, υγιαίνει.
Ὁ πτωχός σου
ΜΑΞΙΜΙΑΙΑΝΟΣ

Τὴν τελευταίαν τῶν ἐπιστολῶν του ἠθέλησεν ὁ Μαξιμιαϊανὸς νὰ ἀπευθύνῃ πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας. Ἔχει ὡς ἑξῆς:

Queretaro, 19 Ἰουνίου 1867.

Πρὸς τὸν δὸν Benito Juarez.

Εἰς τὴν στιγμὴν τοῦ νὰ ἀποθάνω, διότι ἠθέλησα νὰ δοκιμάσω, ἐὰν νέοι θεομοὶ ἠδύνατο νὰ θέσωσι τέλος εἰς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ὅστις ἀπὸ τῶσδε χρόνου ἐρημνίζει τὴν δυστυχῆ ταύτην χώραν, δέχομαι τὸν θάνατον εὐχαρίστως, ἐὰν ἡ θυσία αὕτη συντελέσῃ εἰς τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐημερίαν τῆς νέας πατρίδος μου. Πιστεύομεν ὅτι οὐδὲν διασκέδῃ δύναται νὰ ἰδρῶθῃ ἐπὶ ἐδάφους περιοδικῶς τραπομένου, σὲ ἐξορκίζω μετὰ τῆς εὐκρινείας ἀνθρώπου, εὐρισκόμενου εἰς τὴν τελευταίαν στιγμὴν, νὰ προσπαθῆσῃ, ὥστε τὸ αἷμά μου νὰ ἦναι τὸ τελευταῖον γυθίον, καὶ μετὰ τῆς γνωστῆς σου ἐπιμονῆς νὰ ἐνεργήσῃ; καὶ νὰ κατορθώσῃ τὴν συμφιλίωσιν τῶν πνευματικῶν, ὥστε νὰ δημιουργηθῇ διαρκὴς τάξις πραγμάτων, ἐξασφαλίζουσα τέλος πάντων τὴν εἰρήνην εἰς τὴν ἀτυχῆ ταύτην χώραν. ΜΑΞΙΜΙΑΙΑΝΟΣ.

Ἄμα ἐτελείωσε τὰς ἐπιστολάς του ὁ αὐτοκράτωρ κατεκλίθη περὶ τὴν ὀδοῦν ὄραν τῆς ἐσπέρας. Εὐθὺς ὅμως ἔλαθεν ἐπιστολὴν τοῦ Escobedo, ὑποσχόμενον ὅτι, καθ' ἣν εἶχεν ἐκφράσει ἐπιθυμίαν ἐμελλε τὸ σῶμα αὐτοῦ νὰ βαλταμωθῇ. Ὁ Μαξιμιαϊανὸς τότε ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἀποχαριστήσῃ τὸν ἀρχιστράτηγον, ἔπειτα μείνας μόνος ἀτεκοιμήθη. Ἐξυπνίσθη ἵνα δεχθῇ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Escobedo, ὅστις ἀπήντησεν ἐλθὼν. Ἡ συνέντευξις ἔλαθε χώραν ἄνευ μαρτύρων, ἀλλ' ὁ ἀρχιστράτηγος ἐξελθὼν θεσάβη μάλλον συγκινημένος ἢ ὅ,τι εἶχε τὴν συνθήκην νὰ φαίνεται. Ὁ φυλακισμένος ἐκοιμήθη πάλιν καὶ ἐξυπνήσας περὶ τὴν τρίτην ὄραν ἤγειρε νὰ ἐνδύηται. Περὶ τὴν τετάρτην ἦλθεν ὁ ἱερεὺς, ὃ δὲ αὐτοκράτωρ ἤκουσε τὴν λειτουργίαν μετὰ τοῦ Miramon καὶ Mejia. Περὶ τὴν ἕκτην ὄραν, ἀρ' οὐ ἔσχαγεν ἐν τεμάχιον ὀρνιθίου καὶ ἔπιεν ὀλίγον οἶνον, ἔδωκεν εἰς τὸν ἱατρὸν Basch τὸν γαμήλιον δακτύλιον καὶ τὰς τελευταίας αὐτοῦ παραγγελίας, δειξάς δὲ ἕνα σταυρὸν, ὃν εἶχε δώσει πρὸς αὐτὸν ὁ πνευματικὸς, καὶ τὸν ὅποιον εἶχεν ἐν τῷ θυλακίῳ του, προσέθηκε «**Θὰ φέρῃς τοῦτο εἰς τὴν μητέρα μου**».

Περὶ τὴν ἕκτην καὶ ἡμίσειαν ὁ συνταγματάρχης Palacios παρουσιάσθη μετὰ τῶν στρατιωτῶν, οἵτινες εἶχον διορισθῆ ἵνα συγκροτήσωσι τὴν φρουράν. Ὁ αὐτοκράτωρ ἐπέθη ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν, ἔσπριξε τὴν χεῖρα τοῦ ἱατροῦ Basch μετὰ κλίσεως ἐλαφροῦς τῆς κεφαλῆς καὶ φιλικῶς μειδιᾶματος,

καὶ κατέθη τὴν κλίμακα μετὰ τοῦ συνήθους αὐτοῦ βήματος.

Τρεῖς ἡμέραι περιέμενον εἰς τὴν θύραν τοῦ μοναστηρίου ὑπὸ δύο ταγματῶν πεζικοῦ καὶ μιᾶς ἑλῆς ἵππικου περιστοιχοῦμενοι. Ὁ Μαξιμιαϊανὸς ἔλαθε θέσιν ἐν τῇ πρώτῃ μετὰ τοῦ ἱερέως, ὁ Miramon ἐν τῇ δευτέρῃ καὶ ὁ Mejia ἐν τῇ τρίτῃ. Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὄλοι οἱ κώδωνες τῆς πόλεως ἐσήμαινον, ἵνα ἀναγγείλωσιν ὅτι οἱ κατάδικοι ἐπορεύοντο εἰς τὸν τόπον τοῦ μαρτυρίου. Ἄπαρ ὁ στρατὸς εἶχε τεθῆ ἐπὶ ποδῶς, καὶ μετὰ πολλῆς δυσκολίας ἀνέστειλε τὸ πλήθος, ὅπερ συνοθεῖτο ἐπὶ τῆς πορείας τῆς θλιβερᾶς πομπῆς. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἠκούοντο κραυγαὶ συμπαιθείας προσερχόμενοι πρὸ πάντων ἐκ τῶν γυναικῶν. Διαδελιώσεις ζωηραὶ παρήχθησαν ὡσαύτως ὑπὲρ τοῦ Mejia, ὅστις ἦτο λίαν δημοτικὸς.

Ὁ τόπος, ὃν ἐξέλεξαν διὰ τὴν θανατικὴν ἐκτέλεσιν, ἦτον αὐτὸς οὗτος, ὅπου πέντε ἐβδομάδας πρότερον ὁ Μαξιμιαϊανὸς εἶχε παραδώσει τὸ ἔκλυτον ξίφος εἰς τὰς χεῖρας τοῦ στρατηγοῦ Corona. Καθ' ἣν στιγμὴν οἱ κατάδικοι καταβάντες τῆς ἀμάξης εἰσέρχοντο εἰς τὸ τετραγώνον τὸ σχηματιζόμενον ὑπὸ τεσσάρων χιλιᾶδων στρατιωτῶν, ἀνεγνώσθη ἐνώπιον ἐκάστου λόχου ἡ ἐπομένη ἡμερησία διαταγή.

«**Στρατιώται, ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, ὅστις δέποτε ζήτησεν τὴν χάριν τῶν τριῶν καταδίκων, ἢ τοῦ ἐνὸς ἐξ αὐτῶν, θὰ τουφεκισθῇ**».

Μόνον πεντήκοντα περίπου βήματα ἕμενον εἰς τοὺς καταδίκους ἵνα φθάσωσιν εἰς τὴν προσδιορισθεῖσαν θέσιν. Καὶ οἱ τρεῖς διήλθον τὴν ἀπόστασιν ταύτην μετὰ ἴσης εὐσταθείας, ἔπειτα ἔλαβον θέσιν μετ' ἀκριβείας, ὡσεὶ ἐπρόκειτο περὶ στρατιωτικῆς παρατάξεως.

Ὁ αὐτοκράτωρ, ἀρ' οὐ ἐνηγκαλίσθη τὸν Miramon καὶ τὸν Mejia, ἐπροχώρησε πρὸς τοὺς στρατιώτας, ἵνα ἐρωτήσῃ τίνες εἶχον προσδιορισθῆ ἵνα τὸν τουφεκίσωσι. Ἐδειξαν πρὸς αὐτὸν τὸν οὐλαμόν, καὶ τότε διένειμεν εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν στρατιωτῶν, οἵτινες τὸν ἀπετέλουν, μίαν οὐγκίαν χυσοῦ (80 φράγκα), συστήνων εἰς αὐτοὺς νὰ σημαδεύσωσι τὴν καρδίαν. Ἐπέστρεψε τότε εἰς τὴν θέσιν, ὅπου ἐμελλε νὰ ἀποθάνῃ, καὶ, ὑψώων τὴν φωνήν, ἐπρόφερε μετὰ τόνου σταθεροῦ τὴν ἑξῆς προσελαλίαν.

«**Μεξικανοὶ, οἱ ἄνθρωποι τῆς τάξεως καὶ καταγωγῆς μου εἶσι προσωρισμένοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἢ νὰ ποιήσῃ τὴν εὐτυχίαν τῶν λαῶν ἢ νὰ γίνωται μάρτυρες. Κληθεῖς ὑπὸ μιᾶς μεριδος εἰς ἡμῶν ἦλθον εἰς τὸν τόπον σας διὰ τὸ καλὸν σας· καὶ οὐχὶ κεντώμενοι ὑπὸ φιλοδοξίας. Ἦλθον ἐμψυγόμενοι ὑπὸ τῶν διακατεστῶτων πόθων ὑπὲρ τοῦ μελλοντοῦ τῆς θετῆς πατρίδος μου. Μεξικανοὶ, εἴθε τὸ αἷμά μου νὰ ἦναι τὸ τελευταῖον γυθίον, καὶ νὰ ἀναξιογονήσῃ τὴν δυστυχῆ ταύτην χώραν**».

Ὁ στρατηγὸς Miramon ἀνέγνω γραμμάς τινεas, ὃς εἶχε προστοιμάσει, καὶ τὰς ὁποίας ἐτελείωσε διὰ τῆς ἡχηρᾶς κραυγῆς «**Ζήτω ὁ αὐτοκράτωρ!**» Ὅσον ἀφορᾷ τὸν στρατηγὸν Mejia,

οὗτος ἐπάλαυε τὴν στιγμὴν ἐκείνην κατὰ φανεράς συγκινήσεως, καίτοι ζητῶν νὰ φανῆ εὐθαρσῆς. Ἡ σύζυγος αὐτοῦ, τὴν ὁποῖαν ματαίως ἐζήτησαν νὰ μακρύνωσιν ἀπ' αὐτοῦ, ἦτον ἡδὴ τραλὴ φέρουσα ἐπὶ τῶν βραχιόνων αὐτῆς τὸ νεογέννητον τέκνον, εἶχε προσκολληθῆ ἐπ' αὐτοῦ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκ τῆς φυλακῆς ἀνχωρήσεως μετὰ τοσαύτης ἐνεργείας, ὥστε ἐδέησε νὰ γίνῃ χρήσις τῆς βίας ἵνα τὴν ἀποσπάσωσιν. Ἄλλ' εἶχε ριφθῆ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἀκολουθοῦσα τὴν ἀμαζαν, καὶ βάλλουσα φωνὰς σπαραξικαρδίου. Τὸ θέλημα τοῦτο, ὅπερ εἶχε προκαλέσει μεταξὺ τοῦ πλήθους καὶ ἀκόμη μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν συγκίνησιν φανεράν, ἠδύνατο βεβαίως νὰ κλονίσῃ καὶ τὴν ἀνδρειοτάτην τῶν ψυχῶν. Ὀλίγη ἀδυναμία λοιπὸν συγχωρεῖται εἰς ἄνθρωπον διελθόντα πρὸ ὀλίγων στιγμῶν διὰ τοιαύτης δοκιμασίας. Ὁ Mejia δὲν ἠδυνήθη νὰ προσφωνήσῃ προσλαλίαν, λέξεις μόνον τινὰς εἶπεν, ἵνα συστήτῃ τὴν σύζυγον καὶ τὸν υἱὸν τοῦ εἰς τὸν Escobedo, τοῦ ὁποίου εἶχεν ἄλλοτε σώσει τὴν ζωὴν.

Ὅλα τὰ προκαταρκτικὰ εἶχον ἤδη τελειώσει, στιγμὴ σιωπῆς φοβερᾶς ἐπεκράτησε, καὶ ὁ Μαξιμιλιανὸς ἐθεάθη διὰ χειρονομίας συνήθους εἰς αὐτὸν λαμβάνων διὰ τῶν δύο χειρῶν τοῦ τὴν γενειάδα, καὶ ἔπειτα δεικνύων τὸ στήθος τοῦ εἰς τοὺς στρατιώτας, ὡς τὸ σημεῖον τὸ ὁποῖον ἔσπευεν ἀκριβῶς νὰ σημαδεύσωσι. Τριπλῆ συμπεροδόλησις ἐτίναξε τότε τὸν ἄερα, οἱ δὲ τρεῖς κατὰ δικοὶ ἔσπευον κεραινοπληκτοί.

Τὸ πτώμα τοῦ Μαξιμιλιανοῦ, τὸ ὁποῖον οἱ φωνεῖς τοῦ εἶχον ὑποσχεθῆ νὰ παραδώσωσιν, ἔσπευε νὰ ἀγορασθῆ κατόπιν διὰ πολλῶν χρημάτων ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας ἐκείνης τῆς ἄνευ τιμῆς, ἄνευ οἴκτου. Αὐτὸ τοῦτο τὸ πλοῖον, ὅπερ εἶχε φέρει τὸν Μαξιμιλιανὸν ἐκ Miramar εἰς Μεξικὸν, ἐπανερέρε τὸ πτώμα τοῦ ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ ναυάρχου Tegethoff. Ἡ πόλις τῆς Τεργέστης τὸν ἐκλαυσεν εὐκρινῶς καὶ ἔλαθε μέρος εἰς τὰς Ὀλιβεράς πομπάς, αἵτινες ἔλαθον χώραν ἐν Βιέννῃ κατὰ τὸν ἐνταφιασμὸν τοῦ νεκροῦ. Ἡ σύζυγός τοῦ, ἧτις εἶχεν ἀρχίσει τότε νὰ παραφρονῆ, καὶ ἔβλεπε παντοῦ Μαξιμιλιανὸς καταδιώκτας, ἠγνόει τὰ κατὰ τὴν τραγιώδη ταύτην, καὶ ἐπερίμενε τὸν σύζυγον τῆς εἰς Μιραμάρ. Τὴν 6 Ἰουλίου, ἡμέραν ἐπέτειον τῆς γεννήσεως τοῦ Μαξιμιλιανοῦ, ἠθέλησε νὰ φωταγωγηθῆ καὶ στολισθῆ μετὰ σημαίας τὸ παλάτιον, οἱ δὲ κάτοικοι τῆς Τεργέστης ἐμάνθανον τὸ τραγικὸν τέλος τοῦ Μαξιμιλιανοῦ, καὶ συγχρόνως ἔβλεπον φωταγωγίαν καὶ χαρὰς ἐορτῆς εἰς τὸ παλάτιόν του! Ἡ βασίλισσα τῶν Βέλγων ἐπορεύθη εἰς Μιραμάρ, καὶ ἠδυνήθη νὰ ποιήσῃ κατακλιπτόν εἰς τὴν παρακλυσσοῦσαν Καρλότταν, ὅτι οἱ ἀδελφοὶ αὐτῆς ἐπεθύμουν νὰ τὴν ἴδωσι, μὴ δυνάμενοι δὲ νὰ ἔλθωσι πρὸς αὐτὴν τὴν προσεκάλουν εἰς Βρυξέλλας. «Ὅχι, ἀπεκρίθη μετὰ σταθερότητος, περιμένω τὸν Μαξιμιλιανόν, ἔδωκε

τὴν παραίτησίν του καὶ ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ Μεξικοῦ. Τὴν τὰδε ἡμέραν ἦτον εἰς Vera-Cruza, ὁ διάπλους θὰ διαρκέσῃ 15 ἡμέρας, ἐκ Λιβερπούλης μέχρι Τεργέστης χρειάζονται μόνον 3 ἡμέραι, λοιπὸν θὰ φθάσῃ εἰς ἀκριβῶς μετὰ 6 ἡμέρας. Καὶ τὴν ἕκταν ἡμέραν ἐπορεύθη τῶντι εἰς τὸν λιμένα, μὴ βλέπουσα δὲ τὸν Μαξιμιλιανόν, ἔλαχε «θὰ τὸν περιμένω 60 ἔτη».

Σήμερον ἡ ἀτυχὴς ἡγεμονία, καίτοι πάντοτε παράφρων, ἔχει ὅμως ἐνίοτε στιγμὰς ἡσύχους, καθ' ἃς ἐννοεῖ τὴν δυστυχίαν τῆς. Πρὸ τινος καιροῦ διένειμε τὴν φωτογραφίαν τοῦ ἀγαπητοῦ τῆς, ἐν ἐνδυμασίᾳ ἀπλοῦ ναύτου, συνωδευμένην μετὰ τὸ ἔζηξεν ἐκκλησιαστικὸν ἐδάφιον Ἰσπανιστὶ:

«Ὁ καλὸς ποιμὴν δίδει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν προβάτων».

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Λεμερὺ — Olivier de Serres — Schéele.

Ὁ Νικόλαος Λεμερὺ φοιτητὴς τῆς φαρμακευτικῆς εἶχεν ἔλθει εἰς Παρίσιον ὅπως μάθῃ τὴν χημείαν. Κατοικήσας πρῶτον μετὰ τοῦ Glazer, ἀφῆκεν αὐτὸν μετ' ὀλίγον καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν ἐπιστήμην ἄνευ τῆς βοήθειας διδασκάλου. Ἐπὶ τρία ἔτη ἔμεινε παρὰ τινι φαρμακοποιῷ ἐν Μομπελιέρῳ, ὅπου ἐδίδαξε μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας μαθητὰς χημείας. Πάντες οἱ καθηγηταὶ τῆς ἱατρικῆς καὶ οἱ ἐν τῇ πόλει περιεργοὶ ἠθέλησαν ν' ἀκούσωσιν αὐτόν.

Ὁ Λεμερὺ ἐπέστρεψεν εἰς Παρίσιον τῷ 1672 καὶ μετὰ τῶν πρώτων διέπρεψεν ἐν τοῖς ἐπιστημονικοῖς συλλόγοις, ἔτυχε δὲ τῆς προστασίας τοῦ πρίγκιπος Κονδαίου. Ὁ νέος χημικὸς, θέλων ν' ἀποκτήσῃ ἴδιον χημείον, ἔδωκεν ἐξετάσεις προλήτου τῆς φαρμακευτικῆς, καὶ ἤρρισε ἐλθὺς δημοσίας παραδόσεις, αἵτινες ἔλαθον μεγάλην φήμην. Αἱ κυρίαι ἔσπευδον εἰς τὰ μαθήματά του, ἡ οἰκία τοῦ ἐπληροῦτο μαθητῶν, καὶ ἡ ὁδὸς Galande ἐν ἣ κατώκει κατεῖχτο δλόκληρος ὑπὸ τῶν ἀφορατῶν αὐτοῦ. Οἱ Παρίσιοι ὅλοι ἔτρεχον εἰς τὸ φαρμακείον του, τὴν ἑσπέραν δὲ ἠνοίγετο ἐν τῇ οἰκίᾳ του εἶδος ἐστιατορίου, εἰς ὃ ἐδείπνουν οἱ μαθηταί, αἵτινες ὡς μεγάλην τιμὴν ἐθεώρουν τὸ νὰ προσκαλῶνται εἰς τὴν τράπεζαν αὐτοῦ.

Ἡ ἐπιτυχία τοῦ Νικολάου Λεμερὺ εὐκόλως ἐξηγεῖται. Πρὸ αὐτοῦ ἡ χημεία εἶχεν ἀποπλανηθῆ εἰς χάος γλώσσης αἰνιγματώδους καὶ βαρβάρου· αἱ μέγιστα περὶ αὐτὴν παραλογίαι ἐπιστεῦντο χάρις εἰς τὸ περιβάλλον αὐτὰς μυστηριώδους σκότους. «Πρῶτος ὁ Λεμερὺ, λέγει ὁ Fontenelle, διασκεδάσε τὰ περὶ τὴν χημείαν φυσικὸν καὶ ἐπίκτητον σκότος, καὶ ἐπανερέρεν αὐτὴν εἰς ἰδέας ἀκριβοτέρους καὶ ἀπλουστεράς, καταργήσας τὴν ἀνωρελὴ τῆς γλώσσης βαρβάρτητα καὶ ἐπαγγελλόμενος ἐκείνη μόνον, ὅσα ἡ ἐπιστήμη αὐτὴ ἠδύ-

νατο νὰ ἐπιτελέσῃ». Τοιαύτη ἡ αἰτία τῆς μεγάλης του φήμης.

Ὁ Λεμερὺ κῦξῆσεν ἐπὶ αὐτὴν δημοσιεύσας ἐν ἔτει 1675 τὰ Μαθήματα χημείας, ὧν ἐγένοντο ἀλλεπάλληλοι ἐκδόσεις. «Τὸ βιβλίον τοῦτο, τυπωθὲν εἰκοσάκις ἐν Γαλλίᾳ καὶ μεταφρασθὲν εἰς τὰς πλείστας τῶν νεωτέρων γλωσσῶν, ἔγινεν ὁ ὀδηγὸς, ὁ κώδικς, τὸ ἀπαραίτητον ἐγχειρίδιον τῶν χημικῶν τῆς δεκάτης ὀγδόης ἑκατονταετηρίδος. Καὶ μετὰ τὴν ἀνακαίνισιν δὲ τῆς ἐπιστήμης καὶ μετὰ τὴν θαυμασίαν μεταρρυθμίσιν τὴν κατὰ τὸ τέλος τῆς περιόδου ταύτης ἐπιτελεσθεῖσαν, ἐζητοῦντο ἔτι ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ Λεμερὺ μέθοδοι καὶ λεπτομέρειαι πρακτικαὶ πολύτιμοι διὰ τὴν σαφήνειαν καὶ διὰ τὴν ἀκριβείαν καὶ τὴν θετικότητα αὐτῶν.

Ἡ εὐδαιμονία ἐκείνου, ὅν ἐκάλουν ἡδὴ μέγαν Λεμερὺ, εἶχε φθάσει εἰς τὸν κολοφῶνα αὐτῆς. Ἡ δόξα του ἦτο ἀπράμιλλος, τὸ δὲ φαρμακείον του παρείχεν αὐτῷ εὐπορίαν καὶ πλοῦτον. Ἡ εὐδαιμονία αὐτῆ δὲν διήρκεσε πλέον τῶν δέκα ἐτῶν.

«Ἐπανελάθε μετὰ δέκα ἔτη, λέγει ὁ κ. Dumas, καὶ θέλετε εὖρει τὴν ὁδὸν Galande ἔρημον. Ὁ Λεμερὺ ἐξέλειπεν, αἱ συσκευαὶ αὐτοῦ ἐπωλήθησαν καὶ διεσκορπίσθησαν, ἡ ζωὴ ἐκείνη ὅλη ἐσβέσθη, ἡ λαμπρότης ἐξηφανίσθη, οὐδ' αὐτὴ ἡ δόξα ἔστυχε συγγνώμης, τοῦτο δὲ ἕνεκα ἀσυγγνώστου ἐγκλήματος. Ὁ Λεμερὺ ἦτο διαμαρτυρούμενος. Ἐν ἔτει 1681 ἀναγκασθεὶς νὰ παραίτησῃ τὸ φαρμακείον του καὶ τὴν διδασκαλίαν του, ἔφυγεν εἰς Ἀγγλίαν. Ἐπιθυμήσας νὰ ἐπανελθῆ εἰς τὴν πατρίδα του, ἐπιστρέψε εἰς Γαλλίαν ἐν ἔτει 1683. Ἀποκλεισθεὶς ἕνεκα τῶν θρησκευτικῶν αὐτοῦ δοξασίων τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἐξασκήσεως τῆς φαρμακευτικῆς, ἔδωκεν ἐξετάσεις ἱατροῦ ὡς ἔσχατον καταφύγιον, τὸ ὁποῖον μετ' ὀλίγον ἐστερήθη. Τῷ 1685 τὸ διάταγμα τῆς Νάντης ἀνακαλεῖται, ἡ ἐξάσκησις τῆς ἱατρικῆς ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς διαμαρτυρούμενους, ὁ δὲ Λεμερὺ τεσσαρκοντούτης ὧν μένει ἄνευ πόρων ζωῆς καὶ ἔχων περὶ αὐτὸν οἰκογένειαν θρηνοῦσαν, ἧς ἡ τύχη πρὸ μικροῦ ἐφαίνετο ἀξιοζήλευτος».

Ὁ Λεμερὺ ἄπελπις ἠσπάσθη τὴν καθολικὴν πίστιν μετὰ τῆς οἰκογενείας του, ἕκτοτε δὲ ἐξῆσεν ἡσυχος. Γενόμενος δεκτὸς ὡς χημικὸς ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιστημῶν, ἐδημοσίευσεν πραγματείαν περὶ ἀντιμονίου, προετίθετο δὲ νὰ ἐπιχειρήσῃ καὶ ἄλλα ἔργα, ἀλλὰ προσβλήθεις ἐπανειρήσας ὑπὸ ἀποπληξίας ἀπέθανεν ἐν ἔτει 1715. «Ἄπικσα σχεδὸν ἡ Εὐρώπη ἔμαθε παρ' αὐτοῦ τὴν χημείαν, ἔλεγεν ὁ Fontenelle. Ἦτο ἄνθρωπος φιλοπονώτατος, μόνον δὲ τὸ δωμάτιον τῶν ἀσθενῶν αὐτοῦ ἐγνώριζε, τὸ γραφεῖόν του, τὸ χημείον του καὶ τὴν Ἀκαδημίαν, ἀποδείξας ὅτι πλείστον καιρὸν πρὸς ἐργασίαν ἔχει ὁ μὴ δαπανῶν αὐτὸν ἐπὶ ματαίῳ».

Ὁ Olivier de Serres, γεννηθεὶς ἐν τῇ Ardeche

περὶ τὸ 1639, δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ὁ δημιουργὸς τῆς ἀγρονομίας. ἔσπευε δὲ καὶ αὐτὸς θύμα ὀψιγενῆς τῆς ἀνακλήσεως τοῦ διατάγματος τῆς Νάντης. Ἐν τῷ Θεάτρῳ τῆς Γεωργίας, συγγράμματι μεγίστης ἀξίας, θεμελιοῖ τὴν ἀληθῆ γεωποικίαν ἐπιστήμην καὶ συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς ἐλλόγου καὶ μεθοδικῆς γεωργίας. Κατόπιν εἰσάγει εἰς Γαλλίαν τὴν μεταξουργίαν, τοῦτο δὲ ἀρκεῖ ὅπως ἐπισύρῃ τὴν ἀτελεύτητον τῶν μεταγενεστέρων εὐγνωμοσύνην. Ἀπὸ τοῦ 1675 ὁ Ὀλιβιέρους de Serres ἔπαυσεν αἰφνὴς τυπούμενος, ὁ καλθινιστὴς ἐζημίω τὸν ἀγρονόμον. Τὰ προνόμια τῶν ὑπὸ διαμαρτυρομένου γραφέντων βιβλίων ἀπεσύρθησαν, ἐπὶ ἑκάτῳ δὲ καὶ εἰκοσιν ἔτη τὸ Θεάτρον τῆς Γεωργίας δὲν ἀνεδημοσιεύθη ἐν Γαλλίᾳ, ὅπου ὁ τύπος ἀνῆκεν ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ καθολικὰ συγγράμματα. Ἡ φήμη, ἧς περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του ὁ Ὀλιβιέρους de Serres ἔτυγεν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἐξεδίκησεν αὐτὸν διὰ τὴν ἄδικον λήθην, εἰς ἣν εἶχε περιπέσει ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι.

Οἱ τὴν ἀστρονομίαν ἰδρύσαντες ἀπέτισαν ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον διὰ τῆς ἀτυχίας τὸ ἀντίλυτρον τῆς μεγαλοφυΐας, ὡς ἐν τοῖς προηγουμένοις κεφαλαίοις διελάδομεν. Ἐνδιατρίβοντες εἰς τὸν βίον τῶν δημιουργῶν τῆς νεωτέρης χημείας, θέλομεν ἴδει ὅτι καὶ αὐτῶν ὁ βίος διαταράχθη ὑπὸ σκληροτάτων δεινοπαθειῶν.

«Περὶ τὸ ἔτος 1773, λέγει ὁ κ. J. B. Dumas, ἀνεφάνησεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ κόσμου τρεῖς ἄνδρες, οἵτινες μετέβαλον ἐντελῶς τὴν ἐπιστήμην. Διάφορον ἔχοντες τὴν πατρίδα, τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν κοινωνικὴν θέσιν, ὡς εἶχον διάφορον καὶ τὸ πνεῦμα, εἰργάσθησαν καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ αὐτὸ ἔργον μετὰ θάρρους ἴσου καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιτυχίας».

Οἱ τρεῖς οὗτοι ἄνδρες εἶναι ὁ Schéele, ὁ Πρίστλεϋ καὶ ὁ Lavoisier.

Ὁ Schéele ἐγεννήθη ἐν Στραλσουνδ τῆς σουηδικῆς Πομερανίας τὴν 9 Δεκεμβρίου 1742. Κατὰ τὸ δωδέκατον ἢ τὸ δέκατον τρίτον ἔτος τῆς ἡλικίας του ἦτο μαθητευόμενος παρὰ τινι φαρμακοποιῷ, παρ' ᾧ ἔμεινε δύο ἔτη.

Ὁ βίος τοῦ Schéele τοσοῦτον γέμει ἀτυχημάτων, ὥστε φαίνεται ὡσεὶ κατεδίωκεν αὐτὸν κακὸς τις δαίμων. Ἐνεκα τῆς ἄρκης αὐτοῦ συστολῆς καὶ αἰδῆμοσύνης, ἐθασκνίζετο ἐνίοτε ὑπὸ τῶν συντρόφων του κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ σταδίου του. Ἐργατικώτατος ὧν ἀπέκοπεν ἀπὸ τοῦ ὕπνου τὸν ἀναγκαῖον εἰς τὰς ἐρεῖνας αὐτοῦ χρόνον. Ἡμέραν τινὰ εἶς τῶν συναδέλφων του ἀνέμιξε παιδικὰς χάριν ἀναρλετικὴν ὕλην εἰς τὰς οὐσίας, ἃς μετεχειρίζετο. Τὴν νύκτα ὁ Schéele θελήσας νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰ πειράματά του ἐπροξένησεν ἑκρήξιν τοσοῦτον σφοδράν, ὥστε πάντες οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ κατοικοῦντες ἐφοβήθησαν, ὁ δὲ δυστυχὴς πειραματοποιὸς ἐθεωρήθη ὡς ἀδέξις καὶ ἐπικίνδυνος γείτων.

Βραδύτερον δὲ Schéele καταλιπὼν τὴν Στοκχόλμην μετέβη εἰς Οὐψάλην, ὅπου ὁ Βέργγμαν ἐδίδασκεν ἐπιτυχῶς τὴν χημείαν. Ὁ Βέργγμαν, γεννηθεὶς ἐν Κετερναβέργῃ τῆς Σουηδίας τὴν 9 Μαρτίου 1735, ἦτο εἰς τῶν προνομιοῦχων ἐκείνων ἀνδρῶν, οἵτινες ἀναδεικνύονται προάγοντες ὅλους τοὺς κλάδους τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων, συγκαταριθμεῖται δὲ καὶ αὐτὸς μεταξὺ τῶν μαρτύρων τῆς ἐργασίας. Ἡ ὑγεία αὐτοῦ ἦτο ἀνεκάλυπτον ἀδύνατος, ἐφθαιρε δὲ αὐτὴν ἐντελῶς διὰ τοῦ κόπου. Κατὰ τὸ τεσσαρακοστὸν ἔνατον ἔτος αὐτοῦ θελήσας νὰ εἰσέλθῃ εἰς λέμβον, ἔπεσεν εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ μὴ δυνήθεις ν' ἀντιστῇ εἰς τὰς συνεπείας τοῦ κρυσταλλήματος τούτου, ἀπέθανε παλῶν δεινὸν πυρετόν.

Ὁ Schéele μεταβῆς εἰς Οὐψάλην εἶδε τὸν Βέργγμαν, ὅστις ἐκτιμῆσας τὴν ἀξίαν τοῦ φοιτητοῦ τῆς φαρμακευτικῆς καὶ γενόμενος προστάτης αὐτοῦ, ἐγνωστοποίησεν εἰς τὴν Εὐρώπην ὀλοκλήρως τὰ σπουδαῖα ἔργα, δι' ὧν ἐπλούτισεν ἀλλεπλήλως τὴν ἐπιστήμην. Ἐν τούτοις ὁ Schéele, εὐτυχῆς ὁπόσοις ἐπρόκειτο περὶ ἀνεκάλυψιν, ἦτο ἀτυχέστατος εἰς ὅλας τοῦ βίου του τὰς περιστάσεις. Ἐνῶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ διέπρεπεν ἐν Γαλλίᾳ, ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Γερμανίᾳ, ἦτο ἄγνωστον ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι. Ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας κατὰ τινα ἔξω τοῦ βασιλείου του περιήγησιν, ἀκούσας πολλάκις ἀναφερθῆναι τὸν Schéele ὡς χημικὸν ἔξοχον, ἀπεφάσισεν ἐπιστρέφων νὰ ἐπιδείξῃ τὴν ὑπόληψιν αὐτοῦ πρὸς τὸν ἐπιστήμονα, ὅστις τοιαύτην περιεποίησιν ἔδειξεν εἰς τὸ ἔθνος του, διέταξε δὲ νὰ ἐγγραφῇ εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἱπποτῶν τοῦ τάγματός του. Ὁ ὑπουργὸς ἐθαύμασε βλέπων τὸ ὄνομα τοῦ Schéele ἐπὶ ἐγγράφου φέροντος τὴν ὑπογραφήν τοῦ βασιλέως.

— Schéele! Schéele! ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, ποῖος ἄρα γε εἶναι αὐτός;

Ἐν τούτοις ἡ διαταγὴ ἦτο ῥητὴ. Ὁ Schéele ἐπαρρησιόρηθη. Ἀλλὰ τίς θὰ τὸ πιστεύσῃ; Ὁ λαὸς τὸ παράσημον δὲν ἦτο ὁ περιφρῆμος χημικός, ἀλλ' ἄλλος τις Schéele, ἢν μεγάλως ἐξέπληξεν ἡ ἀπροσδόκητος αὐτῆ ἀνομιᾶ.

Ὀλίγον χρόνον πρὸ τοῦ συμβεβηκότος τούτου, ὁ Schéele εἶχε μεταβῆ εἰς Kærping, ὅπως ζήτησιν εἰς γάμον χήραν ἔχουσαν φαρμακεῖον καὶ τινα περιουσίαν. «Ἀλλ' ἐξετάσας τὰ πράγματα ἐκ τοῦ σύνεγγυς εὗρίσκει ὅτι ἡ κληρονομία εἶναι κατὰχρῆστος, καὶ ὅτι ἡ πτωχὴ χήρα δὲν ἔχει τίποτε. Ἀντὶ λοιπὸν ζωῆς ἡτύχου καὶ εὐπόρου, παρυσιαίεται βίος κοπιώδης καὶ πολυέργος. Ἀλλ' ὅμως ὁ Schéele δὲν ἐπιστοδραμεῖ καὶ ἀναδέχεται αὐτὸν ἄνευ δισταγμοῦ, φρονῶν ὅτι ὁ θεωρῶν ἑαυτὸν ἀξίον νὰ λάβῃ, πρέπει νὰ ἦναι ἔτοιμος καὶ νὰ δώσῃ. Ἀρχεται λοιπὸν ἐργαζόμενος καὶ ἀπ' ἐνός μὲν ἐξακολουθῶν τὰς ἐρεῖνας του, ἀπ' ἑτέρου δὲ τὸ φαρμακεῖον αὐτοῦ ἐπιμελούμενος, μεταχειρίζεται ὅλα τὰ κατὰστάματα τὰ

κέρδη πρὸς ἀπότισιν τῶν χρεῶν. Ἐκ τῶν ἐξακοσίων λίβρων, ἃς κατ' ἔτος ἐκέρδιαινε, προσδιρίζει τὰς ἐκατὸν διὰ τὰς προσωπικὰς αὐτοῦ ἀνάγκας, καὶ ἀριερεῖ τὰ ἐπιλοιπα εἰς τὴν χημείαν, τὸ δ' ἐντελὲς τοῦτο ποσὸν ἐπαρκεῖ εἰς τὰς ἐρεῖνας, δι' ὧν ἔγινε περιφρῆμος».

Ἡ ἱκανότης τοῦ Schéele ἀνεπλήρου τὰ πάντα. Ἐχὼν ὀλίγα ἀποστακτικὰ σκεύη καὶ φιάλας καὶ κύστεις, ἐν αἷς ἐνέκλειε τὰ ἀέρια, ἐπέτυχε πλείστας σπουδαίας ἀνεκάλυψις, ὧν μία μόνη ἤθελε δοξάζει τὸν βίον ἐπιστήμονος. Ὅσακις ἤπτετο οὐσίαις τινὲς, κητῶν πολυτίμων εὐρημα. Εἰς μίαν μόνην διατριβὴν περὶ τοῦ ὄξειδιου τοῦ μαγγανησίου καταδεικνύει τρία ἄγνωστα σώματα, τὸ μαγγανήσιον, τὸ γλώριον καὶ τὴν βαρεῖαν, καὶ ὑποδεικνύει τὴν ὑπερξίν τοῦ ὄξειδίου. Ὁ Schéele ἀνεκάλυψε πλῆθος νέων ὄξεων, ἐκ τῶν ὁποίων ἀναφέρουμεν ὡς ἰδιαζόντως ὀφέλιμα τὸ τρυγικὸν ὄξύ, τὸ κητρικὸν καὶ τὸ ταννικόν.

«Ἐάν θέλετε νὰ παρακολουθήσητε αὐτὸν εἰς ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐρεῖνας, λέγει ὁ κ. Dumas, ἀνάγκη εἶναι νὰ διέλθῃτε μετ' αὐτοῦ πάντα τῆς χημείας τὰ μέρη, τότε δὲ θέλετε θαυμάσει τὸ εὐκαμπτον τοῦ πνεύματός του, τὸ γόνιμον τῆς μεθόδου του, τὸ ἀσφαλὲς τῆς χειρὸς καὶ τὴν ἔκτακτον ὀξύνοϊαν, ἣτις ὀδηγεῖ αὐτὸν πάντοτε εἰς τὴν ἀλήθειαν. . . .»

Ἀλλὰ καὶ ὁποῖος περὶ τὴν ἐργασίαν ζήλος! Ὁ πρόεδρος Berzeli καὶ ὁ Elhuyat ἐπισκεφθέντες αὐτὸν περὶ τὰ τέλη τοῦ βραχυχρονίου βίου του, εὗρον τὸν ἄνδρα, οὗ ἡ φήμη εἶχεν ἐλαύσει αὐτοὺς μικρόθεν καὶ πρὸς ἄν ἤρχοντο νὰ ἐκφράσωσι τὸ σέβας αὐτῶν, φέροντι ποδῶν καὶ ἐργαζόμενον ἐν τῷ φαρμακείῳ του. Ἀμα μαθὼν τὸν σκοπὸν τῆς ἐπισκέψεως τῶν ἐξηκολούθησε τὴν ἐργασίαν του μετὰ θαυμασίας ἀπλότητος.

Ὁ Schéele πληρώσας τὰ χρέη τοῦ προκατόχου του ἤλπιζεν ἤδη νὰ γενηθῇ τοὺς καρποὺς τῶν κόπων του καὶ ν' ἀποκατασταθῇ ἐντελῶς, νυμφευόμενος τὴν χήραν, ἣτις εἶχε ταῦτίσι τὴν τύχην τῆς μετὰ τῆς ἰδικῆς του, ἀλλὰ αὐτὴν τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου του προσεβλήθη ὑπὸ ὄξεος πυρετοῦ, μετὰ τέσσαρας δὲ ἡμέρας ὁ ταπεινὸς καὶ ἔνδοξος Schéele ἀπέβρισεν (22 Μαΐου 1787). Ἦτο τεσσαράκοντα τεσσάρων ἔτων.

ΕΛΙΚΑ Σ. ΣΟΤΤΕΣΥ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἐν ἔτει 1848 ἐπιτροπὴ γυναικῶν τοῦ λαοῦ ἀντιπροσωπευτικὴ ἐγένετο δευτὴ ἐν τῷ Hôtel-de-Ville, ἐν Παρισίαις, καὶ ἐπαρυσιασθῆ εἰς τὸν Λαμαρτίνον.

— Πολίται, εἶπε μία ἐξ αὐτῶν, πολλὰ γυναικὸς ἀπεφάσισαν νὰ στείλωσι πρὸς σὲ ἐπιτροπὴν, διὰ νὰ σοὶ ἐκφράσωσι τὸν θαυμασμόν, ἢν ἐνέπνευσας εἰς αὐτάς. Εἴμεθα πεντήκοντα ἐδῶ, καὶ ἐν

δύναμιτι ὅλων τῶν ἄλλων ἔχομεν τὴν ἐντολήν νὰ σὲ ἀσπασθῶμεν.

Αἱ γυναῖκες αὗται δὲν ἦσαν ὠραῖαι· τὸ νὰ λάβῃ τις ἄρα τὸν ἀσπασμὸν αὐτῶν δὲν ἦτο εὐχάριστον. Ὁ Λαμαρτίνος ἀπεκρίθη.

— Πολίτιδες, σὰς εὐχαριστῶ διὰ τὰ αἰσθημάτων, ἃτινα μοὶ ἐκφράζεσθε. Ἐπιτρέψατέ μοι ὅμως νὰ σὰς εἶπω, ὅτι φιλοπάτριδες τοιαῦται, ὅποιαί σεῖς, δὲν εἶνε γυναῖκες, ἀλλ' ἄνδρες. Οἱ ἄνδρες δὲ δὲν ἀντασπάζονται, ἀλλὰ τείνουσι πρὸς ἀλλήλους τὴν χεῖρα — καὶ ἔτεινε πρὸς αὐτάς τὴν χεῖρα.

Τοιοῦτοτρόπως ὁ Λαμαρτίνος ἀπέφυγε πεντήκοντα φιλήματα οὐχὶ εὐχάριστα.

Ἐξέδωκε τις συναλλαγματικὴν ἐπὶ πλουσίου τραπεζίτου, ὅστις ὅμως ἦτο τυφλός.

— Δὲν θὰ τὴν ἀποδεχθῇ, εἶπέ τις. Καὶ ἐπειδὴ ἠρωτήθη ὑπ' ἄλλου διατί,

— Διότι ἐξηκολούθησεν, ἡ συναλλαγματικὴ αὕτη πρόκειται νὰ πληρωθῇ ἐπὶ τῇ σφίρει

* * *
Ἐλεγε τις πρὸς τὸν Ὀρφευπυχ:

— Ἡ μουσικὴ σὰς εἶνε πολὺ ἐλαφρά. . .

— Γε' αὐτὸ δὲν πέφτει εὐκόλα.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ἐπεισόδιον περιηγήσεως ἐν Ἰταλίᾳ:

Ἐνὴν τις εὐγενὴς δέσποινα προσέρχεται εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, δὲν ἐνθυμούμεθα τίνος πόλεως. Κατ' αὐτὴν δὲ τῆς ἀφίξεώς της τὴν νύκτα ἀφωπνίζεσθαι ὑπὸ συνκυλίας βαρεῖτου καὶ κιθάρας καὶ γλυκεῖας φωνῆς μελωδούσης ὑπὸ τὸ παράθυρον αὐτῆς τὸ ἄσμα τοῦ Δὸν Πασχουίλλε.

— Τρελλὸς πρέπει νὰ ἦναι, εἶπε καθ' ἑαυτὴν, ῥίπτουσα διὰ τῶν παραπετασμάτων λαβραῖον βλέμμα ἐπὶ τοῦ οὐτοῦ τολμηρῶς ἐκδηλοῦντος τὰ αἰσθημάτων του ψάλτου, ὅστις ἄλλως τε ἦτο εὐμορφος καὶ κομψὸς νεανίας. Ταῦτα εἰπούσα κατεκλήθη καὶ πάλιν, ἴσως ὀργισμένη, οὐδ' ὀλλῶς ὅμως δυσχεροστημένη καθ' ὅλην δὲ τὴν νύκτα κατεῖχετο ὑπὸ ἀνησυχίας τινὲς, ἐξ ἧς ἔλαβε τὴν ἐπιούσαν τὴν φρόνιμον ἀπόφασιν ν' ἀναχωρήσῃ ἀμέσως τῆς πόλεως ἐκείνης. Ἐν τῷ λογαριασμῷ ὅμως τοῦ ξενοδόχου κατεγράφοντο μετὰξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς:

Διὰ τοὺς μουσικοὺς φράγκα 20

Διὰ τὰ χειρόβια τοῦ ψάλτου „ 2

Ἐποῖα ἀπογοήτευσίς!

Εἰς τῶν συναδέλφων μου, ὁ φαλακρότερος ἴσως πάντων, ποιῶ ἀπὸ τίνος χρῆσιν παρμάδας, ἦν στερεοτύπως ἀγγέλλουσι μετ' ἐγχαμίων πασαι αἱ γαλλικαὶ ἐφημερίδες ἐν τῇ δ' σελίδι αὐτῶν. Χθὲς δὲ ἔλεγε θραυκευτικῶς πρὸς τινα τῶν φίλων του:

— Τί καλὰ. Αἱ τρίχες φύονται!

— Ἐλκ, ἃς ταῖς μετρήσωμεν! ἀπαντᾷ ὁ ἀκούσας τὸ θαῦμα.

Ἐκαῖνος ὅστις εἶνε ἱκανὸς νὰ πλουτήσῃ ἐντός ἐνός ἔτους, ἀξίζει νὰ κρεμασθῇ δώδεκα μῆνας ἀρχήτερα.

ΑΙΠΘΕΙΑΙ

Ἐκαῖνος ὅστις εἶνε ἱκανὸς νὰ πλουτήσῃ ἐντός ἐνός ἔτους, ἀξίζει νὰ κρεμασθῇ δώδεκα μῆνας ἀρχήτερα.

Ἐκαῖνος ὅστις εἶνε ἱκανὸς νὰ πλουτήσῃ ἐντός ἑνὸς ἔτους, ἀξίζει νὰ κρεμασθῇ δώδεκα μῆνας ἀρχήτερα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐνταπόκρισις τις ἐκ Πετροπούλεως πρὸς τινα γαλλικὴν ἐφημερίδα ἀναφέρει ἀστειῶν συμβάν, ὅστινος ἤρωος ὑπῆρξε βασιλικὸς τις πρίγκηψ κατὰ τὴν ἐν τῇ ῥωσικῇ πρωτεύουσῃ πρὸ τίνος χρόνου διατριβὴν του. Ἰδοὺ πῶς διηγεῖται τὸ ἀστειῶν γεγονός ὁ ἀνταποκριτής:

«Ὁ ἀλλόχρηστος τοῦ αυτοκρατορικοῦ οἴκου προσεμάλασε τὸν πρίγκηπα εἰς δεῖπνον λουκούλλειον διαρκέσαν μέχρι τῆς αὐγῆς. Τὴν τετάρτην τῆς προῖκας ὁ πρίγκηψ ἀπεχωρήθησεν τὴν ξενίζοντα αὐτὸν ἵνα μεταβῇ εἰς τὰ χειμερινὰ ἀνάκτορα. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ὁ πρίγκηψ εἶχε τιμῆσαι παραπολὺ τοὺς οἶκους τοῦ ἀμφιτρούφανος αὐτοῦ, καὶ πρὸ πάντων τὸν καμπανίτην, τοῦτο δ' ἐτάραξεν ὀλίγον τὴν ἰσοφροσίαν τῶν ἰδεῶν του.

Διαβαίνων πρὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐξέλαβε τὸ κτίριον ὡς τὰ Χειμερινὰ Ἀνάκτορα καὶ διέταξε τὸν ἀμαξήλατον νὰ σταθῇ, παρὰ τὰς παρατηρήσεις αὐτοῦ, ἃς, καθὼ ῥωσιστὶ γινόμενα, ὁ πρίγκηψ οὐδαμῶς ἐνόησε. Ἀποπέμφας λοιπὸν αὐτὸν ἐκπεπλημένον, ἔκρουσε τὴν θύραν τῆς συνόδου. Καλόγηρός τις, τρίβων ἔτι τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀνοίγει καὶ ἐρωτᾷ τὸν ὀχληρὸν ἐπισκέπτην τί θέλει κατὰ τοιαύτην ὥραν. Ἀλλ' ἡ ἐρώτησις ἐγένετο ῥωσιστικῆ, ὁ δὲ πρίγκηψ, ὡς εἶπυεν, οὐδὲ λέξιν ἐνόησε τῆς ῥωσικῆς. Ὅθεν, οὐδελίαν δούξ προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους τοῦ μοναχοῦ, εἰσέρχεται εἰς τὸ κατὰσταμα καὶ προχωρεῖ εἰς τοὺς διαδρόμους ζητῶν τὰ δωμάτιά του. Ἀλλ' ὁ μοναχὸς βλέπων τὸ οὐχὶ τόσον εὐσταθὲς βάδιμα τοῦ νεήλυδος καὶ νοήσας. ἠθέλησε νὰ ἐμποδίσῃ αὐτὸν νὰ προχωρήσῃ. Τότε ὁ πρίγκηψ, ὅστις εἶνε ἐμπειρότατος boxeur (πυγμαχός), δι' ἐνός γρονθοκοπήματος ἐξαπλῶνει κατὰ γῆς τὸν μοναχόν, ὅστις διὰ μεγάλων κρυγῶν καλεῖ εἰς βοήθειαν, νομίζων ὁ δυστυχὴς ὅτι ἔχει νὰ κάμῃ μετ' αὐτὸν τὸν διάβολον.

Εἰς τὰς κρυγὰς τοῦ μοναχοῦ οἱ ἄγιοι πατέρες προστρέγουσιν ἐντροχοί, ἡ ἀστυνομία προσκαλεῖται ἀμέσως, ὁ δὲ παραχωροῦνται μὴ δυνάμενος νὰ ἐξηγηθῇ ὀδηγεῖται ἐκὼν ἄκων εἰς τὸν πλησιέστερον ἀστυνομικὸν σταθμόν.

Ἄλλ' ἐνῶ συνέβαινον ταῦτα, ὁ αὐτοκράτωρ περιέμενε τὸν ξένον του, ὃν μὴ βλέπων νὰ ἐπανέλθῃ ἤρχισε νὰ ἀνησυχῇ. Ἐπὶ τέλος διατάσσει νὰ πέμψωσιν εἰς ἀναζήτησίν του, οἱ καλλίτεροι δὲ τῆς ἀστυνομίας ἰγνήλαται ἐκπέμπονται εἰς τὰς συνοικίας τῆς Πετροπούλεως· ἀλλ' εἰς μάτην ἐρευνοῦσι πανταχοῦ· ὁ πρίγκηψ οὐδαμοῦ ἐφαίνετο. Τότε ὁ διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας διατάσσει νὰ ἐρευνηθῶσι εἰς ὅλους τοὺς νυκτερινούς σταθμούς, ἐν ἐνὶ δ' αὐτῶν ἀνακαλύπτουσι τὸν πρίγκηπα βογχαλίζοντα μακαρίως.

Ἄς φαντασθῇ τώρα ἕκαστος πόσον ἐγέλασεν ὁ αὐτοκράτωρ μαθὼν τὰ γενόμενα, ἐκ τῶν πρώτων δὲ καὶ ὁ πρίγκηψ αὐτὸς διεσκεδάσεν διὰ τὸ συμβῆναι. Ὅπως δὲ μὴ ἐκτεθῇ ἡ ἀξιοπρέπεια καὶ τὸ γόητρον τοῦ ἐπισήμου ξένου, φροντίς ἐλήφθη νὰ καλυφθῇ τὸ γεγονός καὶ μόνον πρὸ ὀλίγου ἤρχισε κυκλοφοροῦμενον εἰς τὰς αἰθούσας, ἕνεκα τῆς ἀδιακρισίας κυρίας τινός, εἰς ἣν τὸ εἶχον διηγηθῆ ἐπὶ τῷ ὄρει νὰ τὸ τηρήσῃ μυστικόν.

Ἄλλὰ μυστικὸν εἰμφορεῖ ποτε νὰ φυλάξῃ ἡ γυνή;

Ἐπινοητικοὶ κερδοσκοποὶ ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ Τυρόλῳ ἐσκόφησαν ὅτι, ὅταν οἱ ἐπισκεπτόμενοι τὰς χώρας ταύτας περιηγηταὶ φθάνωσι τὸ ἐσπέρας ἐξήντηλμῆνοι ἐκ τοῦ καμάτου εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, μετὰ κόπου ἤθειλον καθίηται ἔμπροσθεν γραφείου ἵνα γράψωσιν εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ οἰκείους τὰς ἐντυπώσεις των. Αὐτὴν λοιπὸν τὴν περίστασιν οἱ τὸ κέρδος ἐν παντὶ διώκοντες εὗρον τρόπον νὰ ἐκμεταλλευθῶσι, προσφέροντες εἰς τοὺς περιηγητὰς ἀντὶ εὐλόγου τιμῆς δελτία ὡς τὰ ταχυδρομικά, ἐρ ὧν ἀναγράφονται ἐν λεπτομερεῖᾳ πᾶσαι αἱ συνήθειαι περιπέτεται τῶν ἐπὶ τῶν ὁρέων ἐκδρομῶν, ἀφίνονται δὲ μόνον ὀλίγα κενὰ γράμματ' ἵνα συμπληρωθῇ αὐτὰς ὁ ἐπιστέλλων.

Ἴδου ὁ τύπος ἐνὸς τοιούτου δελτίου.

«Ἀπὸ ὕψους . . . ποδῶν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης σὰς πέμπομεν ἀσπασμὸν ἐγκάρδιον. Διηνύσκαμεν σήμερον ὁδὸν . . . λευγῶν, ὁ καιρὸς ἦτο . . . Νῦν ἀνακουφίζομεν τὰ κεκμηκότα μέλη μας ἀναπνέοντες τὸν καθαρὸν καὶ ῥωστικὸν ἀέρα τῶν πάγων, καὶ ἀποθυναυάζομεν τὸ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας ἐξελισσόμενον ἐξαισίον πανόραμα, ὅπερ φωτίζουσι αἱ χρυσαὶ ἀκτίνες τοῦ μεγαλοπρεπῶς δύναντος ἡλίου.

Ἀὔριον σκοποῦμεν νὰ διευθυνθῶμεν πρὸς . . . ὅπου φροντίσατε νὰ μᾶς πέμψητε τὰς ἐπιστολάσας.

»Ἀπείρους θερμοὺς ἀσπασμούς. Ἐν μεγάλῃ βίᾳ».

Ἄς ὁ ἀριθμὸς τῶν καθ' ὅλην τὴν γῆν ὀμιλουμένων γλωσσῶν ἀνέρχεται εἰς 2,523, ὁ δὲ τῶν θρησκείων, ἃς προσβεβύουσιν οἱ κάτοικοι αὐτῆς, εἰς 1,000 περίπου. Οἱ κάτοικοι ὑπερβαίνουσιν τὸ διασκατομύριον, ὁ δ' ἀριθμὸς τῶν ἀρβένων εἶνε ἴσος περίπου πρὸς τὸν τῶν θηλέων.

Τὸ τέταρτον τῶν παιδῶν ἀποθνήσκουσι πρὸ

τοῦ ἐβδόμου τῆς ἡλικίας ἔτους, τὸ ἦμισυ δὲ πρὸ τοῦ δεκάτου ἐβδόμου.

Ἐπὶ χιλίων ὑπάρχει εἰς ἑκατοντοῦτης, ἐπὶ ἑκατὸν δ' ἀνθρώπων ἕξ ἐξηκοντούτης καὶ εἰς ὀγδοηκοντούτης ἐπὶ πεντακοσίων.

Οἱ ἐτησίως ἀποθνήσκοντες εἶνε 33 περίπου ἑκατομύρια, ἦτοι 69 κατὰ πᾶν λεπτόν καὶ 1 κατὰ δευτερόλεπτον. Ἀλλὰ τοὺς θανάτους ἀντισταθμίζουσι περίπου αἱ γεννήσεις, ἄλλοτε μὲν ὀλίγον πλειότερα ἐκείνων, ἄλλοτε δ' ὀλιγώτερα.

Εἰς Ἀναγκασθεῖς.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἡ χρῆσις τοῦ τείου ὀσημέραι διαδίδεται καὶ ἐν Ἑλλάδι καὶ ἰδίᾳ ἐν Ἀθήναις, ὅπου πλεῖστοι οὐχὶ μόνον τὸ ἐσπέρας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ πρόγευμα αὐτῶν λαμβάνουτιν ἐν ἡ καὶ πλειότερα κύπελλα αὐτοῦ. Εἶνε ὠφέλιμος ἢ οὐ ἢ ἕξις αὕτη; Εἰς τοῦτο ἐπιχειροῦμεν ν' ἀπαντήσωμεν.

Ἡ ἐνέργεια τοῦ τείου ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ εἶνε ἐν πολλοῖς ὁμοία πρὸς τὴν τοῦ καφέ. Ὡς ὁ καφὸς, ἔχει καὶ τὸ τείον ἰδιότητας δραστηρίως ἐρεθιστικῆς, ἐπειδὴ δὲ λαμβάνεται πάντοτε ὡς ποτὸν θερμὸν ἐνεργεῖ ὡς διουρητικὸν καὶ διευκολύνει τὴν διαπνοήν. Ἐν Γαλλίᾳ θεωρεῖται κοινῶς ὡς φάρμακον κατὰ τῆς δυσπεψίας.

Ἡ κατάχρησις τοῦ τείου, ἐνῶ πρῶτον ἐπιδρᾷ στυπτικῶς εἰς τὸν ἐντερικὸν σωλήνα, καταντᾷ τελευταῖον νὰ ἐπιφέρῃ σοβαρὰς παθήσεις τοῦ στομάχου· τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο καθ' ἑκάστην περὶ τρεῖς ἡμέρας ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν ἰατρῶν, φαίνεται δὲ ὅτι δὲν προέρχεται μόνον ἐξ αὐτῆς τῆς οὐσίας τοῦ τείου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς θερμότητος, ἣν ἔχει τὸ ποτὸν, ὅταν εἰσέρχεται εἰς τὸν στόμαχον. Βέβαιον εἶνε ὅτι αἱ δυσπεψίαι καὶ αἱ χρόνικαι γαστρίτιδες ἐπιπολᾷζουσιν πολὺ μᾶλλον ἐν Ἀγγλίᾳ, Ὀλλανδίᾳ καὶ Ἀμερικῇ, ὅπου μεγάλη γίνεται χρῆσις τοῦ τείου, ἢ ἀλλάχοῦ.

Ἐσχάτως ὁ δόκτωρ Morton ἐδημοσίευσεν περὶ τοῦ τείου ἀξιοσημείωτον μελέτην ἣς παρατιθέμεθα ἐνταῦθα τὸ συμπέρασμα. «Τὸ τείον μετρίως λαμβανόμενον εἶνε ὠφέλιμον διεγερτικόν, οὐσία τονωτικῆ ἀξιόλογος· ἀλλ' ὅταν γίνεται κατάχρησις αὐτοῦ, δύναται νὰ ἐπιφέρῃ σοβαρώτατα ἄτοπα. Ἀξιοσημείωτον δὲ εἶνε ὅτι τὰ ἄτοπα ταῦτα θεωροῦνται ὡς προερχόμενα ἐκ δυσπεψίας, εἰς καταπολέμησιν δ' αὐτῶν γίνεται χρῆσις νέων δόσεων τείου, ὅπερ χειροτερεῖαι τὴν κατάστασιν τοῦ ἀσθενοῦς».

Συντόμως εἰπεῖν, ἡ ὑγιεινὴ διδάσκει ὅτι τὸ τείον πρέπει νὰ λαμβάνεται μετὰ τὸ πρόγευμα, μεμιγμένον ἢ οὐ μετὰ γάλατος. Τὸ ἐσπέρας καλὸν εἶνε νὰ λαμβάνεται δύο ὥρας μετὰ τὸ δεῖπνον· δύο ἢ τρεῖς κύπελλα δὲν εἶνε πολλὰ, ἀλλ' εἶνε ρηθῆναι νὰ μὴ ὑπερβαίνωμεν τὴν δόσιν ταύτην.
